

Forebygging og tidlig innsats

Suldal kommune, 2024

INNHOOLD

Oppdraget	4
Sammendrag.....	5
Kommunedirektørens kommentar	9
Innledning.....	10
Tidlig innsats	10
Avgrensninger og avklaringer	11
Metode.....	11
Revisjonskriterier	12
1 Tjenestetilbud til barn og unge	13
1.1 Organiseringen av tjenestetilbudet.....	13
1.2 Strategier, planer og rutiner	14
1.3 Arbeidsmodeller og tiltak	16
1.3.1 Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI).....	16
1.3.2 Psykologisk førstehjelp	17
1.3.3 Være sammen-prosjektet.....	17
1.3.4 Inkluderende barnehage- og skolemiljø	18
1.3.5 Pedagogisk analyse	18
1.3.6 Kompetanse.....	18
2 Barnehage	19
2.1 Krav og føringer.....	19
2.2 Revisjonskriterier	20
2.3 Litt om barnehagene	20
2.4 Kompetanse til å oppdage.....	21
2.5 Fra bekymring til handling.....	26

2.6	Vurderinger	31
2.7	Anbefalinger	33
3	Skole	33
3.1	Krav og føringer.....	33
3.2	Revisjonskriterier	35
3.3	Litt om skolene	35
3.4	Tidlig oppdagelse.....	36
3.5	Fra bekymring til handling.....	42
3.6	Vurderinger	47
3.7	Anbefalinger	49
4	De viktige andre – tverrfaglig innsats	49
4.1	Krav og føringer.....	49
4.2	Revisjonskriterier	50
4.3	Laget rundt barnet	50
4.4	Hvordan sikres samarbeid på tvers?	50
4.5	Hva sier barnehage og skole om samarbeidet?	51
4.6	Støttetjenestenes opplevelse av samarbeidet	54
4.6.1	Barne- og familieteam.....	54
4.6.2	Pedagogisk Psykologisk Tjeneste	55
4.6.3	Vurderinger	56
4.6.4	Anbefalinger.....	58
	Vedlegg	59

OPPDRAGET

<p><u>Bestilling</u></p> <p>Kontrollutvalget i Suldal kommune bestilte 10.11.2022 en forvaltningsrevisjon om forebygging og tidlig innsats.</p>	<p><u>Problemstillinger</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Hvordan arbeider barnehagene og skolene med å tidlig oppdage barn som har behov for ekstra støtte?• I hvilken grad iverksetter barnehagene på et tidlig tidspunkt tiltak for barn som har behov for ekstra støtte?• I hvilken grad iverksetter skolene på et tidlig tidspunkt tiltak for elever innenfor det allmennpedagogiske?• I hvilken grad har barnehage og skole nytte av kompetansen til andre støttetjenester i sitt arbeid med tidlig oppdaging og tidlig innsats?
<p><u>Formål</u></p> <p>Formålet med prosjektet er å vurdere hvordan barnehager og skoler, i samarbeid med ulike støtte- og hjelpetjenester, arbeider med tidlig innsats.</p>	

Prosjektleder for denne rapporten har vært Mathushiga Thiyagarajah og Therese Kristiansen. Arbeidet og rapport er kvalitetssikret av leder for forvaltningsrevisjon Silje Nygård.

SAMMENDRAG

Formålet med prosjektet har vært å vurdere hvordan barnehager og barneskoler, i samarbeid med ulike hjelpe- og støttetjenester, har arbeidet med både forebygging og tidlig innsats.

Datagrunnlaget baserer seg på resultatene fra to spørreundersøkelser for henholdsvis barnehageansatte og skoleansatte (1.-7.trinn). Vi har i tillegg intervjuet 14 personer. Det ble også gjennomgått dokumenter, planer og rutiner.

Hovedinntrykk

Kommunen har på plass overordnede strategier, satsinger og gode rutiner for tverrfaglig samarbeid med tidlig innsats i BTI-modellen¹, men verktøy som stafettlogg blir i varierende grad brukt.

Forebygging og tidlig innsats i barnehage

Overordnet strategiplan for barnehagene legger føringer for både kvalitet- og kompetanseutvikling. Gjennom satsingen på den autoritative voksenrollen og pedagogisk analyse blir barnehagene gitt en tydelig retning på den pedagogiske praksisen.

Informasjon som fremgår av intervju, tyder på at barnehagene langt på vei følger planen og har tatt i bruk tilgjengelige verktøy. Det er positivt at begge barnehagene som er med i undersøkelsen, har utarbeidet egne utviklingsplaner som er i tråd med strategier. Stølane barnehages plan trekkes i dette frem som særlig oversiktlig og konkret med tanke på ansvar, involvering, tema og tidspunkt.

I intervju påpekes en utfordring i informasjonsflyt da en stor andel av barnehageansatte jobber deltid. Vi **anbefaler** derfor at opplæring, bruk av rutiner/verktøy og deltakelse i drøftinger ved bekymring i større grad bør sikres tilgjengelig for alle ansatte – også de som jobber deltid. Dette for å øke trygghet i rollen som barnehageansatt og arbeidet med oppdagelse av sårbarhet og tidlig innsats. På den måte vil barnehagen i større grad kunne iverksette tiltak tidlig for de barna som har ekstra behov for støtte.

Å tidlig oppdage krever både observasjon- og trygghet i å samtale med barn om uro/bekymring, enten det handler om bekymringen handler om utvikling eller barnets omsorgssituasjon. Det er noe variasjon i opplevd egenkompetanse i det å oppdage sårbarhet hos barnehagebarna. Størst er usikkerheten knyttet til *hvordan snakke med barn om bekymringene*. Dette kan tyde på at ansatte i mindre grad er kjent med stafettloggen i BTI-modellen, som blant annet har tilgjengelig et

¹ Bedre Tverrfaglig Innsats

skreddersydd opplegg til barnehageansatte for øving og refleksjon knyttet til den vanskelige barnesamtalen. Opparbeidelse av kompetanse i denne forbindelse krever trening. Vi **anbefaler** derfor at det legges til rette for øving, samt sikres at gode verktøy/rutiner benyttes.

Forebygging og tidlig innsats i skole

Resultatene på nasjonale prøver kan indikere at satsningen, som deltakelse i DEKOMP², de siste årene har gitt elevene en faglig gevinst. Det er derimot interne forskjeller mellom skolene i Suldal, hvor skoler befinner seg på begge sider av rogalandssnittet.

Gjennomgangen av planer og rutiner, bekrefter skoleansattes opplevelse av at rutiner for handling er på plass. Rutinene er tydelige på både ansvar for handling og oppfølging i dette. Det er derimot større variasjoner knyttet til skoleansattes kjennskap til innholdet i rutinene, også knyttet til handling ved uro/bekymring, samt evaluering av tiltak. Sistnevnte fremgår mindre systematisk. Ansattes opplevelse av tiltakenes treffsikkerhet, kan tyde på at tilgjengelige verktøy i mindre grad blir brukt, og at systematikk i oppfølgingen derav reduseres. Vi **anbefaler** derfor at det sikres større systematikk i oppfølging og evaluering av tiltak, både faglige og sosioemosjonelle.

Det oppfattes et spenn i kompetanse innen oppdager-kompetanse, tidlig innsats, og prioriteringer knyttet til dette arbeidet. Det vurderes også som bekymringsfullt at skår som tilsier lav kompetanse knyttet til tidlig oppdagelse forklares med manglende erfaring med slike saker. Dette sammen med at flere skoleansatte opplever det vanskelig å snakke med barn om bekymringer, kan indikere at noen barn går under radaren/ikke blir fanget opp. Det kan gi uheldige, og i verst fall alvorlige konsekvenser for de barna det gjelder. Vi **anbefaler** derfor at opplæring og øving i denne forbindelse i større grad blir sikret også innen skolesektoren. Det bør videre vurderes om kommunens tilgjengelige verktøy, som eksempelvis BTI, stafettlogg og psykologisk førstehjelp, skal settes i et strammere system, eksempelvis som faste tema på møter med alle ansatte.

Tverrfaglig samarbeid

Samarbeid på tvers er utgjør en viktig ressurs i arbeid med tidlig oppdagelse og rett hjelp tidlig, men vil i stor grad handle om kjennskap- og tilgang til støttetjenesters kompetanse. Kommunen har lagt godt til rette for at laget rundt barnet kan blir kjent med hverandre gjennom overordnede strategier, ulike felles møtearena, og implementering av BTI. Funn tyder likevel på en noe manglende kjennskap til hverandres kompetanse og hvordan dra nytte av denne.

² DEKOMP er et desentralisert kompetanseutviklingsprogram for skoler, i samarbeid med Høgskulen i Vestland. Målet er at deltakelse skal heve kvaliteten på utdanning- og oppvekstilbudet til barn og unge.

Skolene er stort sett fornøyde med hvordan samarbeidet med de ulike støttetjenestene fungerer. Samarbeidet mellom PPT og skole/barnehage er godt regulert i rutiner, som langt på vei er innrammet av PPTs tilstedeværelse. Både skole og barnehage beskrives lav terskel for kontakt, hvor kontaktpersonen oppleves å være tett på. Kontaktpersonens faste vurderes som et viktig tiltak for samarbeidet på tvers. Innen skole er samarbeidet per i dag i ferd med å utvides, eksempelvis gjennom PPT sin deltakelse i gjennomgang/analyse av nasjonale prøver og andre kartlegginger. Barnehage opplever et godt samarbeid med helsestasjonen, mens støttetjenestene barnevern og barne- og familieteam oppleves mindre tilgjengelig.

Både PPT og barne- og familieteamet er klar på at det er en vei å gå i samarbeid på tvers. Bedre samarbeid vil kunne bidra til større utnyttelse av hverandres kompetanse. Vi **anbefaler** at kommunen vurderer hvorvidt det skal utarbeides samarbeidsavtaler, som tydeliggjør ansvar og roller til de viktige samarbeidsinstanser som barne- og familieteam, skole og helsestasjon. Vi antar at større oppmerksomhet på nettopp tverrfaglig samarbeid, rolleforståelser og ulike handlingsrom i allerede etablerte fora, på sikt vil bidra til mer og bedre samarbeid. Dette handler også om øving og erfaring, samt aktivt bruk av rutiner/samhandlingsmodellen i BTI.

BTI-modellen i arbeidet med tidlig innsats

Ifølge kommunens hjemmeside er stafettloggen³ implementert og aktivt i bruk i arbeidet med tverrfaglig innsats hos alle virksomhetene. BTI-modellens tilgjengelige verktøy og rutiner blir i varierende grad brukt. Eksempelvis blir stafettloggen, som samhandlingsverktøy i arbeid med bedre tverrfaglig innsats, ikke brukt av alle og utgjør derfor ikke den sikkerheten som kommunen har lagt til rette for i det tverrfaglige arbeidet. Slik det er i dag fungerer ikke stafettloggen etter intensjon.

Slik vi ser det er det flere ansatte som ikke har tilstrekkelig kompetanse til å forstå og bruke samarbeidsstrukturen, eller kompetanse til å utføre oppgavene som ligger innenfor de ulike prosessene i modellen. Dersom modellen skal representere kommunes samarbeidsstruktur **anbefales** kommunen å vurdere hvorvidt det skal settes et minstekrav til bruk og om det skal iverksette en ny opplæringsrunde.

³ Et av flere verktøy i BTI-modellen

Anbefalinger

Vi anbefaler kommunen å:

- Sikre at opplæring, bruk av rutiner/verktøy og deltakelse i drøftinger i større grad er tilgjengelig for alle ansatte – også de som jobber deltid.
- Både i barnehage og skole, tilrettelegge for øving på den den vanskelige barnesamtalen, samt sikre at gode verktøy/rutiner benyttes
- Sikre at skolene i større grad jobber systematisk med oppfølging og evaluering av tiltak
- Vurderer hvorvidt det skal utarbeides samarbeidsavtaler mellom skole/barnehage og viktige støtteinstanser
- Sikre at rutiner for samarbeid blir tatt i bruk – i det vurdere revitalisering av BTI-modellen

KOMMUNEDIREKTØRENS KOMMENTAR

Kommunedirektørens kommentar er mottatt 15.04.2024:

Takk for godt samarbeid i prosjektet. Ein forvaltningsrevisjon er alltid eit høve til å lære og utvikle organisasjonen for å kunne tilby stadig betre tenester til innbyggjarane i Suldal kommune.

Eit godt og målretta førebyggjande arbeid og tidleg og forsterka innsats er grunnleggjande for at barn og unge skal oppleve å ha ein trygg og god barnehage og skulekvardag. Kommuneplanen har eit overordna mål som gir retning for vårt førebyggjande arbeid: Alle barn og unge i Suldal skal kvar dag oppleve meistring i eit inkluderande og trygt oppvekstmiljø som fremjar livslang læring. I rapporten vert Strategi for inkluderande fellesskap i barnehage og skule trekt fram som ein av fleire dokument som grunnlag for vårt arbeid med førebygging og tidleg innsats. Den er oppvekst sitt verdidokument.

I tillegg til strategiar og planar som er gjennomgått i revisjonen vil kommunedirektøren også trekkja fram at me har ein Rettleiar for nærvær og fråvær i barnehage og skule. Det har dei siste åra vore ein auke i bekymringsfullt fråvær hos elevar og rettleiaren er meint som ein støtte for barnehagane og skulane i det førebyggjande arbeidet og hjelp til korleis gå fram når ein kjenner på ei uro knytt til fråvær.

Mange av funna det blir vist til i rapporten er gjenkjennelege. BTI modellen skal brukast som ein vegvisar for alle som jobbar med barn og unge, samt den skal sikre god samhandling og ikkje minst medverknad frå barn/unge og føresette. Dette forutset at alle har eit eigarskap til modellen og bruker den og tilhøyrande verktøy. Me må halda fram arbeidet med å gjera den kjent og ha forventningar om at den blir brukt. Dei andre anbefalingane om korleis me kan forbetra det systematiske arbeidet, arbeidet med BTI modellen, bruk av verktøy og samhandling mellom tenestene er gode. Me får ny leverandør av stafettloggen og det vert derfor ein ny runde med opplæring i bruk av dette samhandlingsverktøyet hausten 2024.

Eit godt førebyggjande arbeid krev god leiing. Både av det pedagogiske utviklingsarbeidet på eininga men også for å leggja til rette for god samhandling mellom tenestene og vere kjend med og bruka planar, rutinar, modellar og verktøy i arbeidet. PPT peikar på at skifte av rektorar kan vere ei av årsakene til at oppfølging av intensiv opplæring på 1.-4. trinn ikkje alltid er tilfredsstillande. Det har dei siste åra vore ein del skifte av leiarar på fleire av skulane våre. Dette kan også vere ein medverkande årsak til noko manglande systematisk arbeid med oppfølging og evaluering av tiltak.

Med helsing

Karin Dokken Austvik
kommunedirektør

INNLEDNING

TIDLIG INNSATS

Tidlig innsats er et begrep som har hatt stor innvirkning på det utdanningspolitiske ordskiftet de siste 10-15 årene. Samtidig kommer det frem i forskningen at begrepet tidlig innsats fremstår som uklart. I sammenheng med barnehager og skoler, er tidlig innsats blitt omtalt og drøftet i både læreplandokumenter og en rekke utdanningspolitiske dokumenter, som stortingsmeldinger og offentlige utredninger.

Meld. St. Nr. 21 (2016-2017) *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*, vektlegger viktigheten med tidlig innsats for å sikre at alle barn i barnehager og elever i skolen får et godt grunnlag for læring. Stortingsmeldingen tar blant annet for seg kvalitetsutvikling og kompetanseutvikling, og retter samtidig oppmerksomheten mot et godt læringsmiljø for alle elever hvor alle elever skal gis den hjelpen de trenger så tidlig som mulig.

Meld. St. Nr. 6 (2019-2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*, vektlegger viktigheten med et inkluderende fellesskap for barnet. Her påpekes at styrking av en inkluderende praksis, kan skje ved å forbedre kvaliteten på det ordinære allmennpedagogiske tilbudet, og med fokus på laget rundt barnet og elevene. For å kunne oppdage tidlig, blir arenaer som barnehage, skole og SFO nevnt som sentrale.

Tidlig innsats, krever tidlig oppdagelse, som handler om å identifisere barn/elever som har behov for hjelp og støtte, så tidlig som mulig for å hindre større utfordringer på et senere tidspunkt. Til hjelp i arbeidet med tidlig oppdagelse, har Helsedirektoratet i samarbeid med fagmiljøene m.m utarbeidet en nasjonal faglig retningslinje⁴ for *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge*. Retningslinjene er kunnskapsbaserte anbefalinger, som blant annet skal bidra til å sikre en felles forståelse, og styrker samarbeidet og kommunikasjonene mellom alle parter, samt at barn får den hjelpen de trenger så tidlig som mulig.

⁴ Nasjonale faglige retningslinjer blir gitt på områder med behov for nasjonal normering. Dette er gjerne på problemstillinger der det er stor faglig uenighet og/eller stor variasjon i praksis.

Helsedirektoratet har et lovfestet mandat til å utgi nasjonale faglige retningslinjer. Stor faglig uenighet innen et fagområde krever omfattende utredning og involvering av eksterne bidragsyttere. Utredningen tar utgangspunkt i det metodiske rammeverket [Veileder for utvikling av kunnskapsbaserte retningslinjer](#). Ref. www.helsedirektoratet.no

Også Barnevernsreformen⁵, som trådte i kraft 1.januar 2022, retter oppmerksomhet mot å styrke arbeidet med forebygging og tidlig innsats - i hele oppvekstsektoren. Selv om reformen først og fremst regulerer barnevernet, er det en samlet enighet om at målene best oppnås gjennom endring i hele oppvekstfeltet. Dette er blant annet synliggjort gjennom mål om tidlig innsats og forebygging, og at hjelpen som gis skal være bedre tilpasset barn og familiers behov.

AVGRENSNINGER OG AVKLARINGER

Dette prosjektet retter søkelys mot barnehagenes innsats gjeldende tidlig oppdagelse og rett hjelp tidlig. For elevene på 1.-7.trinn vil hovedfokuset være tidlig oppdagelse og tidlig hjelp relatert til både faglige og sosioemosjonelle utfordringene hos eleven. Det er utenfor rapportens mandat å vurdere kvaliteten på spesialundervisning og ordinær undervisning. Rapporten har heller ingen særskilt oppmerksomhet på kommunens arbeid med flyktinger og/eller minoritetsspråklige barn og elever.

Det er ikke gjennomført intervjuer med barn, elever og foresatte.

METODE

Vi har foretatt en metodetriangulering av data. Dette betyr at de ulike problemstillingene blir belyst gjennom bruk av forskjellige datakilder. Rapporten bygger på intervjuer, dokumentanalyser og spørreundersøkelse.

Spørreundersøkelsen er laget av Rogaland revisjon IKS. De fleste spørsmålene i spørreundersøkelsen er formulert som påstander hvor respondentene må ta stilling til svar på en skala fra 1-5. Svaralternativer:

- *ikke kjent (1), litt kjent (2), ganske kjent (3), godt kjent (4) og svært godt kjent (5)*
- *alltid (1), ofte (2), av og til (3), sjelden (4) og aldri (5)*
- *helt enig eller helt uenig på en skala fra 1 til 5; 1 og 2 utgjør da uenig, 3 tilsvarer verken eller, mens 4 og 5 er enig*
- *i svært liten grad eller i svært stor grad på en skala fra 1 til 5; 1 og 2 utgjør da liten grad, 3 tilsvarer verken eller, mens 4 og 5 er i stor grad*

⁵ Også kalt oppvekstreformen, Kilde: [Bufdir](#)

Vi har tidligere utført samme spørreundersøkelse i flere andre kommuner, og vil i rapporten sammenligne enkelte svar med resultater fra undersøkelsen i Tysvær og Sola.

Spørreundersøkelse ble sendt ut til alle ansatte i kommunens barnehager og skoler med elever på 1.-7.trinn, totalt 184 ansatte (94 barnehageansatte og 90 skoleansatte) i midten av august 2023. Planen var å ha den tilgjengelig for besvarelse i en uke.

Svarprosenten etter denne uken var derimot lavere enn ønsket. I samarbeid med kommuneadministrasjonen ble fristen utvidet med en uke, og det ble sendt ny påminnelse om besvarelse i slutten av uke 34. Endelig svarprosent fra barnehagene er 52 prosent (49 personer) og 61 prosent (55 personer) fra skolene.

På bakgrunn av innspill fra oppstartsmøtet og resultatene fra spørreundersøkelsen, valgte vi to barnehager og to skoler for nærmere undersøkelse. De fire virksomhetene er: Sand barnehage og Stølane barnehage, og Sand skule og Erfjord skule. Stølane- og Sand barnehage ble valgt da spørreundersøkelsen viste stor spredning av opplevd trygghet knyttet til arbeid med forebygging og tidlig innsats innenfor samme barnehagevirksomhet. Av Suldalskulen, viste spørreundersøkelsen et større skille og variasjon mellom skolene, hvor Sand- og Erfjord skule representerte hver sin ende av skalaen av hvor trygge ansatte opplevde at de var innenfor tidlig innsats og forebyggende tiltak. Denne forskjellen var avgjørende for valg av skoler.

Det er gjennomført intervju med ledelsen og ansatte ved de fire virksomhetene. Ansatte ved Indre Ryfylke PPT, som leverer pedagogisk-psykologisk tjenesten (PPT) til Suldal, og ansatte ved barne- og familieteam i Suldal er også intervjuet. Totalt er det gjennomført 14 intervju. Intervjuene ble gjennomført via Teams, og noen av intervjuene var med to deltakere sammen. For en oversikt over intervjuene, se [Vedlegg](#).

I tillegg til intervju er det gjennomgått statistikk, aktuelle plandokumenter og rutiner både på kommune- og virksomhetsnivå.

Vår vurdering er at metodebruk og kildetilfang har gitt et tilstrekkelig grunnlag til å besvare prosjektets formål og de problemstillinger kontrollutvalget vedtok. Revisjonen mener dataene denne rapporten bygger på samlet sett er pålitelige og gyldige og derfor gir et forsvarlig grunnlag for revisjonens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger.

REVISJONSKRITERIER

Revisjonskriterier er krav eller forventninger som brukes for å vurdere funnene i undersøkelsen. Revisjonskriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Eksempelvis lovverk og/eller politisk vedtak.

I dette prosjektet legg vi følgende kilder til grunn for utvikling av revisjonskriterier:

- Barnehageloven med forskrift
- Opplæringsloven med forskrift
- Meld. St. 2 (2016-2017) *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*
- Meld. St. 6 (2019-2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skule og SFO*
- Nasjonal faglig retningslinjer for *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge*
- Lokale planer og føringer

Revisjonskriteriene uformes basert på de overnevnte kildene, og presenteres i de neste kapitlene der de enkelte problemstillingene behandles.

1 TJENESTETILBUD TIL BARN OG UNGE

1.1 ORGANISERINGEN AV TJENESTETILBUDET

Kommunen har fire kommunale barnehager, tre oppvekstsentre⁶, tre barneskoler (1.-7.trinn) og en grunnskole (1.-10.trinn). Disse sammen med Indre Ryfylke PPT⁷, Introsenteret⁸ og Gullingen leirskole er organisert i tjenesteområdet *Oppvekst*.

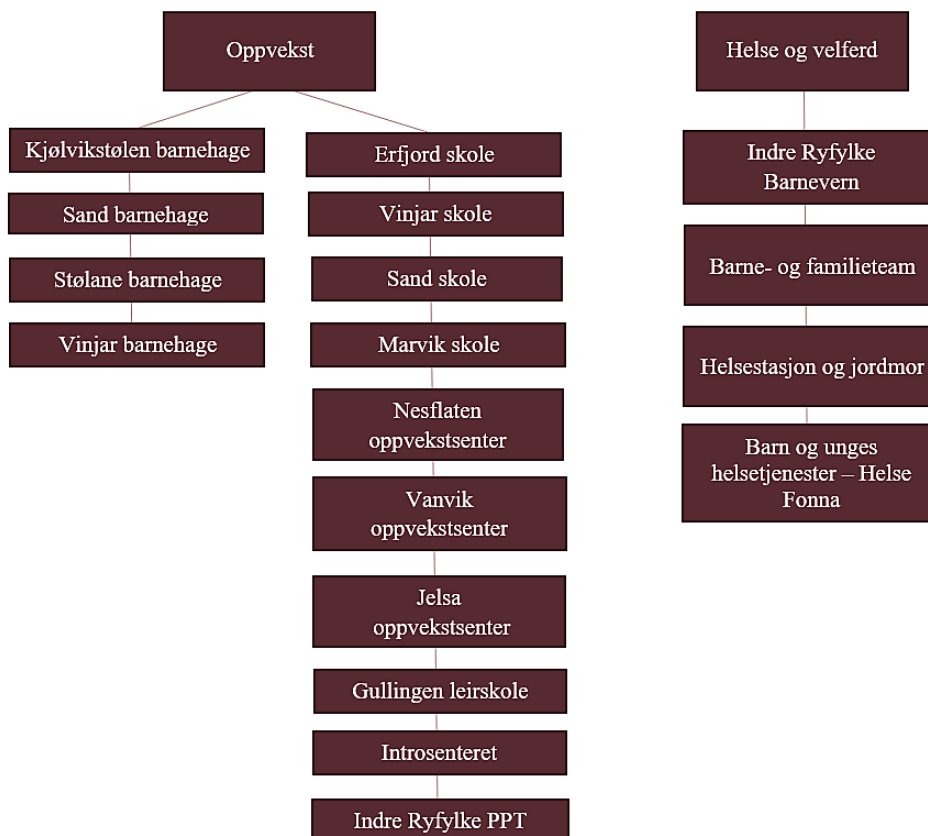
Viktige samarbeidspartnere til skolene og barnehagene ligger i tjenesteområdet *Helse og velferd*. Her finner vi blant annet Indre Ryfylke barnevern, kommunens barne- og familieteam og helsestasjonstjenester.

⁶ Oppvekstsenter er en ordning der skole, SFO og barnehage er samlokalisert. Ansatte på oppvekstsenter kan jobbe med både barnehagebarn og elever.

⁷ Indre Ryfylke PPT er en interkommunal tjeneste for Suldal og Sauda. Tjenesten har kontor i begge kommuner.

⁸ Introsenteret i Suldal står for norskopplæring, grunnskole og spesialundervisning av voksne, og er et introduksjonsprogram for flyktningene i kommunen.

Figur 1: Organisasjonskart over tjenester for barn og unge

Kilde: Suldal kommune

1.2 STRATEGIER, PLANER OG RUTINER

Suldal kommune har flere planer, strategier, rutiner og verktøy for samhandling, identifikasjon og oppfølging av barn og unge. [Samhandlingsmodellen](#) på kommunens hjemmeside gir oversikt over kommunes tre nivå (kommunenivå, tjenestenivå og individnivå) med tilhørende rutiner og planer, tjenestetilbud og samhandling/møtearena på de ulike nivå. Under følger en kort oppsummering av noen (ikke uttømmende) av de strategier, planer og rutiner som gjør seg gjeldende innen forebygging og tidlig innsats i barnehage og skole.

[Strategi for utvikling og kompetanse for Suldalsbarnehagene \(2020/2021\)](#) retter oppmerksomheten på barnehagebasert kompetanseutvikling og involverer hele personalet i barnehagene. Her kan blant annet trekkes frem at kommunen har en utviklingsleder og utviklingsgruppe som jobber med å implementere strategien. Det legges vekt på gode relasjoner, tidlig innsats og systematisk observasjon gjennom analyser og lærende nettverk. Her stilles også krav til at den enkelte barnehage utarbeider en egen utviklingsplan med utgangspunkt i tilgjengelig mal for slik plan. Strategiplanene skal gi felles retning og forankring for arbeidet i barnehagene og danne grunnlag for dialogen mellom barnehagen, foresatte og kommuneledelsen.

[Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage og skule, Suldal kommune 2021-2025](#) inneholder definisjoner av begreper, barnesyn og elevsyn, samt mål for inkludering og tiltak for å oppnå dette. Den vektlegger også betydningen av gode relasjoner og tidlig innsats. Målet for strategien er at *Alle barn og unge i Suldal opplever læring og meistring i eit inkluderande og trygt miljø kvar dag*. Strategien for å nå målet er ansatte med kompetanse på-, og pedagogisk praksis preget av inkludering, tidlig og forsterket innsats, god gruppe- og klasseledelse, gode relasjoner, systematisk arbeid, godt samarbeid rundt barn og unge, god spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning.

[Rettleiar for eit trygt og godt skulemiljø i Suldalskulen](#) skal være et grunnlag for skolenes forebyggende arbeid og en veileder for et trygt og godt skulemiljø. Planen samler mål, rutiner og tiltak for å sikre en trygg skolehverdag, samt synliggjøre hvordan det skal legges til rette for et positivt læringsmiljø. Det stilles krav til utarbeidelse av felles forståelse av arbeidet hos den enkelte skole ved oppstart av skoleåret. Denne skal skrives inn i den enkelte skoles handlingsplan. Av planen fremgår også forventninger til både ledelse, ansatte (også helsesykepleier og PPT), elever og foreldre/foresatte. Videre inneholder planen definisjoner av mobbing, vold, diskriminering og utestenging, samt gir detaljert beskrivelser av skolens ansvar og aktivitet gjennom året for å fremme et positivt skole- og barnehagemiljø.

[Strategi for overgang heim – barnehage, Suldalsbarnehagane, Foreldreaktiv tilvenning, 2020](#), fokusere på en trygg og god overgang fra hjem til barnehage, ved aktiv involvering av foresatte. Tilvenningsmodellen baseres på forskning som skal redusere stress hos barnet, og legger vekt på etablering av trygghet hos både barn og foreldre. Strategien inneholder arbeidsmodeller som blant annet Trygghets sirkelen (COS) og forslag til aktivitetsplan for tilvenning, samt tips til organisering av foreldremøter, - barnehagestart og oppstartssamtale.

Plan for samarbeid og samanheng i overgangen mellom barnehage – skule/SFO, 2022 legger vekt på å ivareta både barn og foreldres behov, samt peker på viktigheten av å ha en gjensidig forståelse mellom barnehage og skole, samt respekt for hverandres arbeid. Den oppgir ansvarsfordeling og gir en minstestandard for samarbeidet mellom virksomhetene. Her finner en også forslag til aktiviteter/tiltak som kan brukes, og mal for overgangsplan.

Kommunen har også en [Handlingsplan for forebygging og avdekking av seksuelle overgrep mot barn i Suldalsbarnehagane](#). Denne definerer hva et seksuelt overgrep er, den viser til lovkrav og forskning, samt stiller krav til rutiner, kunnskap og øvinger. Her fremgår også krav til samarbeid med andre instanser og det vises blant annet til viktigheten av å etablere gode samarbeidspartnere før en situasjon oppstår. Videre inneholder planen sjekklister til kvittering og handlingskort ved mistanke- eller avdekking av seksuelle overgrep i barnets nære relasjoner, undervisningsmateriell. Planen er datert juli 2018.

Kommunen har en tilsvarende [Handlingsplan vald i nære relasjoner 2016-2019](#). Denne er utarbeidet i samarbeid med flere andre omliggende kommuner. Planen har definerte mål og tiltak for å øke ansattes kompetanse om vold, og tar for seg dagens utfordringsbilde, voldens karakter og virkninger av vold og seksuelle overgrep. Det legges vekt på samarbeid og systematisk

gjennomgang av rutiner for melding til politi og barnevern. Planen inneholder også tiltakskort/handlingskort med veiledning på hvordan går frem ved mistanke om vold eller overgrep mot barn.

For skole og barnehage er det også utarbeidet *Rutine når ein er bekymra for eit barn (2016)*. Her omfatter bekymringen mistanke om alvorlig omsorgssvikt, vold/overgrep, sen utvikling, lærevansker eller andre forhold som er viktige for barnets helse, trivsel og læring. Rutinen gjelder for alle (også renholdere og vaktmester) ansatte i barnehage/skole. Rutinen stiller krav til dokumentasjon av handling/tiltak, evaluering/effekt av tiltak og definerer ansvarsroller i arbeidet.

1.3 ARBEIDSMODELLER OG TILTAK

Kommunen nettside oppgir å ha flere rutiner som regulerer handling og ansvars i arbeid med forebygging og tidlig. Vi har her sett nærmer på et utvalg av disse.

1.3.1 BEDRE TVERRFAGLIG INNSATS (BTI)

Bedre tverrfaglig innsats (BTI-modellen), er en samhandlingsmodell som beskriver den sammenhengende innsatsen i og mellom tjenester som er rettet mot gravide, barn, unge og familier som det er knyttet en bekymring til. Modellen skal bidra til tidlig innsats, samordnet tjenester og foreldreinvolvering.

BTI består av en grunnmodell med tilhørende *handlingsveileder*, *verktøy* og *kompetanse* til de ansatte. Grunnmodellen beskriver hvordan samarbeidet kan gjennomføres på fire ulike nivå, avhengig av omfang og utfordringene som skal løses og hvor mange aktører som skal involveres. De fire nivåene er:

- Nivå 0: Avklare om det er grunn til bekymring.
- Nivå 1: Beskrive tiltak innenfor de enkelte tjenestene.
- Nivå 2: Beskrive et enkelt tverrfaglig samarbeid, helst mellom to tjenester.
- Nivå 3: Beskrive et mer omfattende tverrfaglig samarbeid mellom flere tjenester.

Handlingsveileder

Handlingsveileder er selve oppskriften på hvordan går frem i konkrete tilfeller hvor man er bekymret. Her blir strukturene og prosessene som skal benyttes i arbeidet med barn og unge beskrevet, både innenfor hvert enkelt tjenesteområde og mellom tjenestene.

Verktøyene

Dette er de konkrete hjelpemidlene som kommunen skal benytte seg av i det daglige arbeidet med BTI-saker. Dette inkluderer spesifikke metoder eller rutiner, eksempelvis konkrete råd og tips om

hvordan snakke med barn og unge, mal for hvordan kalle inn og gjennomføre møter, skala for uro – barn og unge, mm. Alle verktøy støtter handlingene i BTI-prosessen og er tilgjengelige på kommunens nettsider⁹.

Stafettlogg et samhandlingsverktøy i arbeid med bedre tverrfaglig innsats. Formålet med stafettloggen er å forenkle den profesjonelle samhandlingen som oppstår mellom de ulike faggruppene og gi barnet/foreldrene best mulig oversikt i egen sak. Alle beslutninger som blir tatt i forhold til barnet, skal være dokumentert i stafettloggen og derav tilgjengelig for alle aktuelle parter, også foreldrene. Ifølge kommunens hjemmeside er stafettloggen implementert og aktivt i bruk i arbeidet med tverrfaglig innsats hos alle virksomhetene.

Oppsummert skal BTI-modell bidra til at kommunens ansatte fanger opp uro eller bekymring knyttet til gravide, barn, unge og foreldre, og sikre at det tilbys tjenester på tvers av fag og avdelinger.

Mer om modellen og tilhørende verktøy på kommunens [nettside](#).

1.3.2 PSYKOLOGISK FØRSTEHJELP

Tiltaket psykologisk førstehjelp er et selvhjelpsverktøy hvor målet er å hjelpe barn og unge å utvikle sine kunnskaper, ferdigheter og mestringsstrategier knyttet til følelser, og dermed gjøre dem bedre rustet til å mestre sine egne følelser. Ifølge kommunens Strategi for utvikling og kompetanse, Suldalsbarnehagane 2020/2021, har hver barnehage en pådriver for psykologisk førstehjelp. Pådriverne er del av et større nettverk i kommunen.

1.3.3 VÆRE SAMMEN-PROSJEKTET

Være sammen-prosjektet er et nasjonalt kompetanseløft for tidlig innsats og endringsarbeid i barnehagene. Kjerneelementene i prosjektet er:

- Tidlig innsats – lære barna til å ta de rette valgene gjennom avlæring og omlæring
- Kommunikasjon – ut ifra hvordan man kommuniserer, vil barnet danne et bilde av selvbildet sitt, da barn «speiler» voksnes responser, og dermed er det viktig hvordan ansatte responderer.

⁹ [Suldal kommune, Betre Tverrfagleg Innsats, Verktøy](#)

- Utfordrende atferd – hjelpe til med å avlære reaktiv og proaktiv aggresjon
- Implementering – hvordan gå fra teori til å jobbe med det i praksis i barnehagene
- Autoritative voksne – varm og grensesettende

1.3.4 INKLUDERENDE BARNEHAGE- OG SKOLEMILJØ

Inkluderende barnehage- og skolemiljø er en kompetansepakke for barnehager og skoler, i regi av Utdanningsdirektoratet (Udir). Tilbudet er samlingsbasert, hvor de som deltar er med på felles nasjonale og fylkesvise samlinger, er med i utviklingsarbeid på egen arbeidsplass, deltar i lærende nettverk og får støtte til en lokal ressursperson.¹⁰ Oppmerksomheten i samlingene er rettet mot trygge og gode barnehage- og skolemiljø, regelverk, organisasjon og ledelse. Det læres mer om forebygging, avdekking og håndtering av mistriksel og krenkelser. Til nå har barnehagene Stølane, Kjølvikstølen, Jelsa, Vanvik, Vinjar og Sand, samt Skolene Vinjar, Sand og Erfjord har deltatt.

1.3.5 PEDAGOGISK ANALYSE

Pedagogisk analyse er en modell som er til hjelp for å bedre forstå det samspillet et barn er del av, og som brukes for å analysere ulike typer av utfordringer eller problemer. Ved bruk av [modellen](#) får ansatte i barnehage og skole en støtte i å avdekke, forstå og tolke relasjoner og mønstre som preger dagliglivet til barna. Kunnskapen en får gjennom analysen kan brukes til å fremme trivsel, læring og utvikling for alle barn i barnehagen.¹¹ Først må ansatte *beskrive utfordringen, og formulere målsetting. Deretter skriftliggjøre opprettholdende faktorer/forklaringer, pedagogisk tiltak og strategier, og forskningsbasert grunnlag/referanse/tiltak.* Til slutt består analysen av *gjennomføring av valgte tiltak, og evaluering* av tiltakene ved siden av.

1.3.6 KOMPETANSE

Kvalitetsmelding for 2021 – barnehagane, skulane og SFO i Suldal redegjør for kommunens arbeid med kvalitet innenfor tjenesteområdene og gir innblikk i hvordan det jobbes med kompetanseutvikling og synliggjør arbeidsverktøy som blir brukt i arbeidet. Den gir også en

¹⁰ Kilde: Udir

¹¹ Kilde: [Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage og skule, Suldal kommune 2021-2025](#)

oversikt over faktisk kompetanse i barnehage og skole, og viser til satsing på utdanning av ansatte i barnehage og videreutdanning av ansatte i skole. Det blir vist til deltakelse i lærende nettverk, fagdager og andre samlinger for ledere i både barnehage og skole, hvor det fremgår fokus på blant annet det å lede et pedagogisk utviklingsarbeid og det å sikre et inkluderende barnehage- og skolemiljø.

Videre blir kommunens deltakelse i REKOMP og DEKOMP¹², samt tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling i både barnehage og skole, ledet av indre Ryfylke PPT, gjort rede for.

2 BARNEHAGE

2.1 KRAV OG FØRINGER

Av nasjonal faglig retningslinje *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge* framgår sterke anbefalinger knyttet til kommuneledelsens ansvar i å sikre at ansatte som jobber med barn og unge har kunnskap og kompetanse om beskyttelses- og risikofaktorer og tegn og signaler som kan gi grunnlag for å oppdage utsatte barn og unge. Det påpekes at kunnskapen særlig bør finnes hos ansatte som arbeider der barn og unge tilbringer størstedelen av dagen, som i barnehage og skole. I tillegg poengteres viktigheten av rutiner for hvordan ansatte kan handle på bakgrunn av bekymring, og at bekymring for barn og unge bør være basert på systematiske observasjoner og dokumentasjon av vedvarende tegn og signaler, (eventuelt anonyme) samtaler/drøftelser med kollegaer og leder og samtaler med barn/foreldre. Det bør resultere i en lederforankret beslutning om videre oppfølging av barnet.

I rammeplanen for barnehager kapittel 1, underkapittel *Livsmestring og helse*, heter det at barnehagen, gjennom den daglige og nære kontakten med barna, er i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Videre følger at barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes og evalueres underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling. Videre heter det at barnehagen jevnlig skal vurdere det pedagogiske arbeidet og vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i.

¹² Regional ordning for kompetanse i barnehager og skoler

Ifølge Suldal kommunes egen *Strategi for utvikling og kompetanse, Suldalsbarnehagane 2020/2021* vises at tiltak skal være forankret hos en pedagogisk leder, styrer og eier, og skal bidra til en utviklingsprosess på egen arbeidsplass for hele personalet i barnehagen, på tvers av kompetansenivå. Styrer har overordna ansvar for planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsarbeidet.

2.2 REVISJONSKRITERIER

Basert på gjennomgangen er det utledet følgende revisjonskriterier:

- Personalet i barnehagen har kompetanse i å oppdage barn som trenger hjelp og støtte.
- Barnehagen har rutiner for handling og oppfølging av barn som vekker uro/bekymring.
- Barnehagen iverksetter tiltak for barn med behov for ekstra støtte. Tiltak evalueres og om nødvendig justeres i tråd med barnets behov.

2.3 LITT OM BARNEHAGENE

Suldal kommune har fire barnehager og tre oppvekstsenter med avdeling for barnehage. På grunn av mangel på ansatte er bare to av tre oppvekstsentre med avdeling for barnehage i bruk.

Under følger en oversikt over alle barnehagene med antall barn.

Tabell 1: Oversikt over alle barnehagene i Suldal kommune 2023

Enhet	Antall barnehagebarn
Sand barnehage avdeling Joagarden	70*
Kjølvikstølen barnehage	16
Stølane barnehage	40
Vinjar barnehage	41
Jelsa oppvekstsenter avdeling barnehage	12
Vanvik oppvekstsenter avdeling barnehage	2

**Analysebrett har ikke tall på hvor mange barn som går i Sand barnehage avdeling Randåsen.*

Kilde: Udir, Analysebrett

Kommentar til Tabell 1: Etter avtale med Statsforvalter registrerte Suldal alle barn i Sand barnehage på Sand barnehage avd. Joagarden. Dette på grunn av at det en barnehage fordelt på to bygg. Det vil si at tallet for Sand barnehage avd. Randåsen ligger inne i tallet for Sand barnehage avd. Joagarden.

Kommunen informerer at barnehagen på Nesflaten ikke var i drift barnehageåret 2022-23. Barna i denne skolekretsen går i Vinjar barnehage.

Bemanningsnormen i barnehagen krever at barnehagene skal ha minst én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år. Normen for *pedagogisk bemanning* (pedagognormen) krever at barnehagen skal ha minst én pedagogisk leder per syv barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Pedagogiske ledere må ha utdanning som barnehagelærer eller annen treårig pedagogisk utdanning med videreutdanning i barnehagepedagogikk. Kommunen kan gis dispensasjon fra utdanningskravet for inntil ett år om gangen, slik at en person som ikke oppfyller utdanningskravet, kan jobbe som pedagogisk leder.¹³

Ifølge Utdanningsdirektoratets Analysebrett¹⁴ for 2023, oppfyller fire av kommunens seks barnehager pedagognormen, én barnehage oppfyller med dispensasjon, mens én barnehage ikke oppfyller kravet. Både Sand barnehage og Stølane barnehage, som er barnehagene vi undersøker nærmere i dette prosjektet (jf. kap [1.3 Metode](#)), følger pedagognorm. Alle kommunens seks barnehager oppfyller bemanningsnormen.

Sand barnehage, som er den største av Suldalbarnehagene, er fordelt på to bygg; avdeling Randåsen og avdeling Joagarden, som ligger 1 km fra hverandre. Det er totalt 77 barn¹⁵ i barnehagen. Intervjuede fra barnehagen forteller at 52 prosent av barna er minoritetsspråklige.

2.4 KOMPETANSE TIL Å OPPDAGE

Barnehagene i Suldal deltar i Regional ordning for kompetanse i barnehager (REKOM), sammen med Høgskulen på Vestlandet (HVL). Ordningen skal bidra til at barnehager utvikler sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling, og sikre likeverdig kvalitet i alle barnehagene i kommunen. Ordningen skal også stimulere til godt samarbeid mellom barnehagemyndighetene, barnehageeiere, PPT, universiteter og høyskoler, statsforvalterne og andre aktører.

¹³ Kilde: Udir

¹⁴ [Utdanningsdirektoratets analysebrett](#)

¹⁵ Tall fra kommunen

Vi blir fortalt at de fleste barnehager deltar/har deltatt i prosjektet [Inkluderende barnehage- og skolemiljø](#) i regi av Utdanningsdirektoratet, og at alle barnehagene har en BTI-agent. Ifølge *Strategi for barnehagebasert kompetanseutvikling, og rekruttering Suldalsbarnehagen 2019/2020* har BTI-agenten fra de enkelte barnehagene ansvar for sikre at handlingsveilederen med rutiner og verktøy implementeres og brukes i sin barnehage. BTI-agentene kan delta på to nettverkssamlinger i løpet av et år, hvor de kan dele erfaringer og kunnskap med andre BTI-agenter. Deltakelsen er ikke obligatorisk.

Vi blir i intervju fortalt at det er flere arena for kompetanseheving for barnehagene. Her blir eksempelvis utviklingsmøter- og lærende nettverk for ledere trukket frem. Videre påpekes av både ledere og ansatte som er intervjuet, at kompetanseheving knyttet til tidlig innsats er tema på planleggingsdager, personalmøtene, pedagogisk leder-møtene og avdelingsmøter. Dette mener de bidrar til at alle ansatte involveres i arbeidet med tidlig innsats.

Intervjuede i Sand barnehage forteller at de har avdelingsmøter en gang i måneden, i tillegg til planleggingsdager og felles pedagogisk leder-møter. Det blir også nevnt at de har et lederteam, som består av ressurspedagog og fagansvarlig, som møtes ukentlig.

De intervjuede i Stølane barnehage viser til BTI-forum (/team) som et svært positivt tiltak. Her deltar PPT, helsestasjonen, barnevern og alle ansatte i barnehagene og skolene i Suldal. Vi blir fortalt at intensjonen med samlingene er å danne felles forståelse og felles mål for blant annet arbeidet med tidlig innsats. BTI-forum avholdes en gang hvert halvår.

Sand barnehage har en egen kompetanseutviklingsplan. Denne definerer ansvar for utviklingsarbeidet, ressursbruk og hvordan involvering av ansatte skal ivaretas. Den peker på utviklingsområder, redegjør for hvordan jobbe med dette/metodebruk, samt angir tidsrom og omfang. Stølane har tilsvarende plan. Denne er derimot noe mer detaljert gjeldende aktivitet og fremdrift hvor utviklingsarbeidet er tematisert og lagt inn faktiske møter (med dato), deltakere og ansvarlige.

De intervjuede i begge barnehagene forteller at de bruker handlingsveilederen i BTI aktivt i arbeidet med tidlig innsats. Veilederen oppleves som et oversiktlig verktøy, og er i følge de intervjuede godt implementert i barnehagenes arbeid.

Vi blir også fortalt at begge barnehagene benytter seg av observasjonspunktskjema samt at de har maler for samtaler med både barn og foreldre. Videre at de jobber med konteksten rundt barnet, og at de bruker pedagogisk analyse i arbeidet. Det hevdes at en pedagogisk analyse utgjør en god støtte i å avdekke, kartlegge, forstå og tolke en pedagogisk problemstilling eller utfordring. De intervjuede mener at dette hjelper med å forstå barnets utfordring, og deretter gjør det lettere å finne effektive tiltak.

Sand barnehage forteller at dersom det oppstår en bekymring knyttet til et barn, vil alle ansatte i avdelingen bli involvert i å observere barnet. Gjennomførte observasjoner bli drøftet og det iverksettes tiltak /tilrettelegging etter barnets behov. Vi blir fortalt at utfordringene beskrives og

målsetting med tiltak formuleres i malen for pedagogisk analyse. Pedagogiske tiltak og strategier skal ifølge mal for pedagogisk analyse, være forskningsbasert.

Ansatte i Stølane barnehage forteller at de jobber med å være tett på barnet og mener at et godt foreldresamarbeid i bunn og aktiv bruk av barnesamtaler er viktig. De viser også til bruk av sosiogram¹⁶, og påpeker viktigheten med observasjon og bruk av andre kartlegginger som *Alle med*¹⁷ og *TRAS*¹⁸. Observasjonsplan for Stølen barnehage¹⁹ definerer og forklarer bruk av observasjon, sier noe om forarbeid- og hvordan observere, samt hva en observasjon kan avdekke/vis. Den trekker også frem faktorer som kan påvirke observatør, og poengterer viktighet av protokollføring/dokumentasjon, samt plan for observasjon.

Også Sand barnehage forteller at de benytter seg av *Alle med-skjema* i arbeidet med generell utvikling og relasjonsutvikling. *TRAS-skjema* blir brukt i kartlegging av språkutvikling, mens pedagogisk analyse nyttes i forbindelse med andre utfordringer.

De intervjuede fra begge barnehagene forteller at de hele tiden arbeider etter *Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage og skule, Suldal kommune 2021-2025*.

Et av spørsmålene som ble stilt i spørreundersøkelsen, var om barnehagene i Suldal kommune har rutiner eller prosedyrer for tidlig innsats og tidlig oppdagelse av sårbare barn. Svarene er illustrert i figuren under.

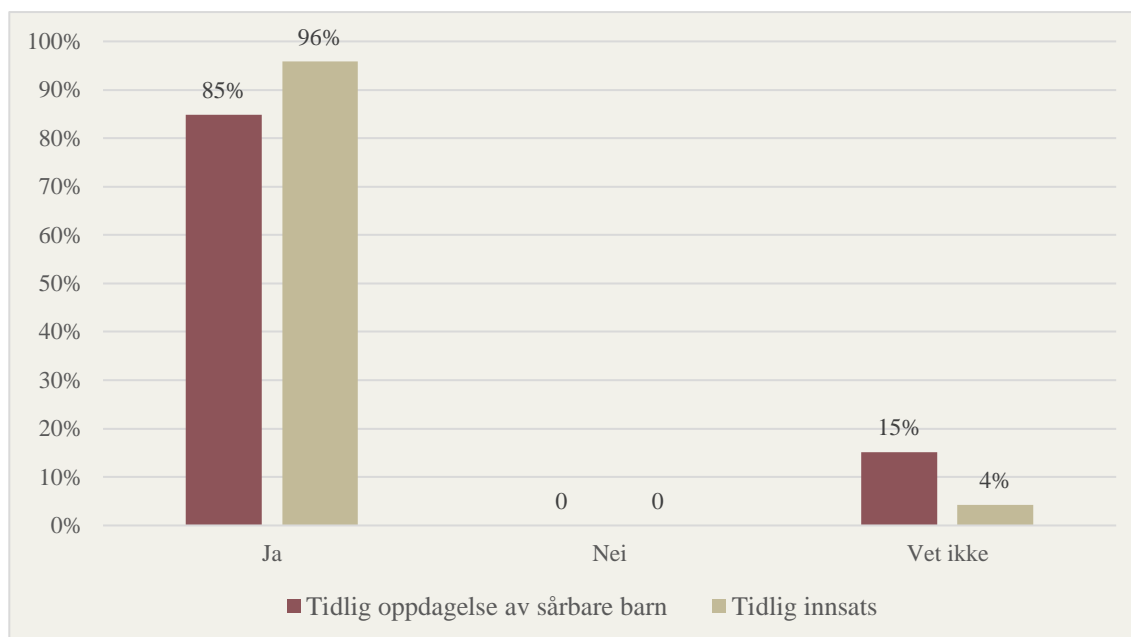
¹⁶ Et sosiogram er et diagram som viser sosiale kontakter i en gruppe, det vil si et sosialt nettverk av mennesker. Sosiogram kan brukes for å markere barn/elever som er utenfor den sosial sfæren. Kilde: [Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no)

¹⁷ ALLE MED er et observasjonsverktøy som gir et helhetlig bilde av barnet og hva det mestrer. Observasjons-skjema dekker barnets seks utviklingsområder: språk, lek, soio-emosjonell, hverdagsaktiviteter, trivsel og sanse-motorisk utvikling. Kilde: Statped

¹⁸ TRAS; observasjon av språk og daglig samspill. Et verktøy som gir kunnskap om barns språkutvikling i alderen 2-5 år. Kilde: Statped.

¹⁹ Kilde: Stølane barnehage; Observasjonsplan for Stølane barnehage

Figur 2: Har barnehagen en skriftlig rutine/prosedyre for tidlig oppdagelse av sårbare barn (N = 46), og tidlig innsats (N=48)

Kilde: Spørreundersøkelse

Som figuren over viser, svarer de fleste ansatte at de vet at barnehagen deres har rutiner på både tidlig oppdagelse av sårbare barn, og tidlig innsats. Av de som ikke vet om rutiner knyttet til tidlig oppdagelse, har tre av respondentene (20%) høyere utdanning mens fire av respondentene (15%) er barne- og ungdomsarbeider/fagarbeider/assistent/lærling.

Vet ikke bli i intervju blant annet forklart med at ansatte som jobber redusert stilling, trenger lenger tid på å bli trygg i rollen da de er sjeldnere/kortere tid på jobb. Deltidsstillinger hevdes også å utfordre informasjonsflyten, noe som i neste omgang kan hindre at ansatte ikke vet/får med seg hvilke rutiner og prosedyrer som eksisterer. Intervjuede fra Stølane barnehage påpeker at både stillingsprosent og utdanning gir ulike utgangspunkt for oppdagelse og tidlig innsats. Dette mener de understreker viktigheten av å etablere en felles plattform og felles forståelse for arbeidsmetodikken i barnehagene.

I spørreundersøkelsen ba vi de ansatte om å vurdere sin egen kompetanse knyttet til tidlig oppdagelse ved å ta stilling til ulike påstander på en skala fra 1 (*helt uenig*) til 5 (*helt enig*). Gjennomsnittskåren for hver påstand er presentert i figuren under.

Figur 3: Ta stilling til følgende påstander. Resultatet er oppgitt i gjennomsnitt. (N=44-43)

Kilde: Spørreundersøkelse

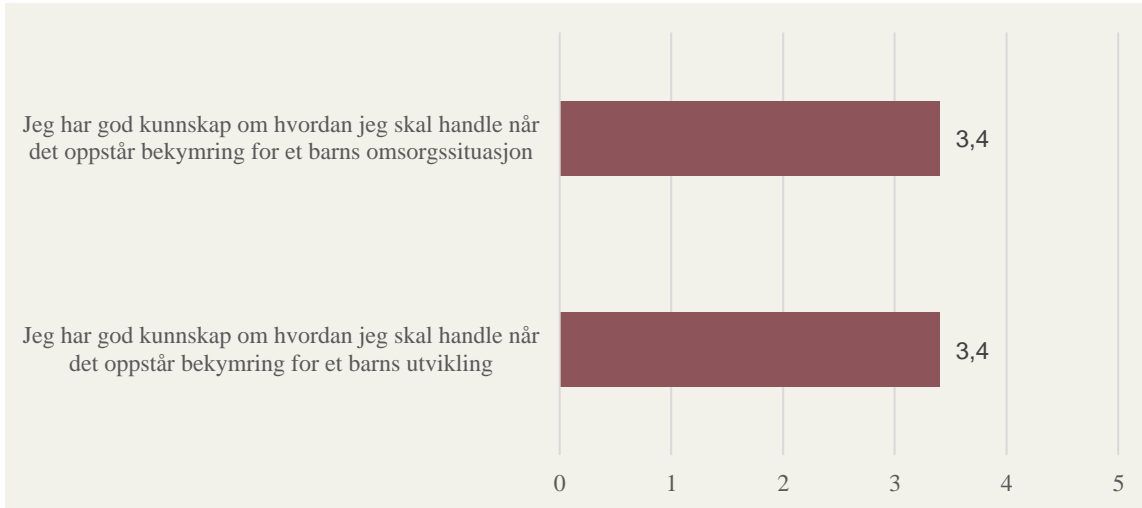
Vi ser at de ansattes i stor grad er *enige*, og skårer seg selv høyest, i at de har god kunnskap om hvordan de skal oppdage barn med språklige eller motoriske utfordringer, og at de har fått opplæring i dette. Lavest skår finner vi på kompetanse om å *snakke med barn om bekymringer*. Barnehageansatte i Tysvær kommune har tilsvarende oppfatning av egen kompetanse.

Det er ingen store forskjeller mellom barnehagene i Suldal. Det utgjør heller ingen betydelige variasjoner innad i gruppen med pedagogisk leder, eller innad i gruppen med barne- og ungdomsarbeiderne/fagarbeiderne. Pedagogene skårer derimot jevnt over noe høyere enn fagarbeiderne på alle de fire påstandene. Eksempelvis varierer skåren på påstanden om man *har god kunnskap om hvordan man skal snakke med barn om bekymringer* fra 2,9 (*ikke enig*) til 3,3 (*enig*), hvor pedagogene er mest enig/skårer høyest.

2.5 FRA BEKYMRING TIL HANDLING

Av neste figur fremgår ansattes vurdering av egen handlingskompetanse.

Figur 4: Vurderer sin egen kompetanse. Resultatet er oppgitt i gjennomsnittet (N=44-43)

Kilde: Spørreundersøkelse

Figuren viser at barnehageansatte oppfatter at de har relativt god kunnskap om hvordan de skal handle, både ved oppstått bekymring for et barns omsorgssituasjon og et barns utvikling. De barnehageansatte i Tysvær kommune skårer noe høyere på disse påstandene (3,8).

Begge barnehagene oppgir at de bruker kommunens handlingsveileder i BTI ved oppstått bekymring, og at observasjonspunktskjemaet benyttes for å vurdere bekymringen som er registrert. I intervju blir vi fortalt at det oppleves en kultur for å diskutere den dårlige magesfølelsen, og at de er snare med å ta opp bekymringer for et barn internt i barnehagen. Det oppgis å være kort vei for drøfting av bekymringer - *en trenger ikke å vente til neste møte*. Intervjuede forteller at bekymringer tas opp med foresatte. De mener at et åpent samarbeid med foresatte er viktig, og at god relasjon med foreldrene er nødvendig for å kunne gå videre med tilrettelegging og tiltak.

Alle de intervjuede fra barnehagene mener at de setter inn treffsikre tiltak som gagnar barnet. De nevner også at de har gode rutiner på at det må være en definert uro til stede før PPT eller andre hjelpetjenester kobles på. Intervjuede fra Stølane barnehage viser i dette til en kultur for å vente og se en bekymring litt an før tiltak iverksettes, - dette for å treffe bedre med tiltak. Samtidig påpekes det at ansatte fortløpende vurderer miljøet og konteksten som barnet befinner seg i, og at tiltak som iverksettes treffer. Videre mener de at deres strategi med å aldri legge møter til dagtid, men prioritere tilstedeværelse rundt barna, er av betydning for at de per i dag ikke har noen enkeltsaker hos PPT.

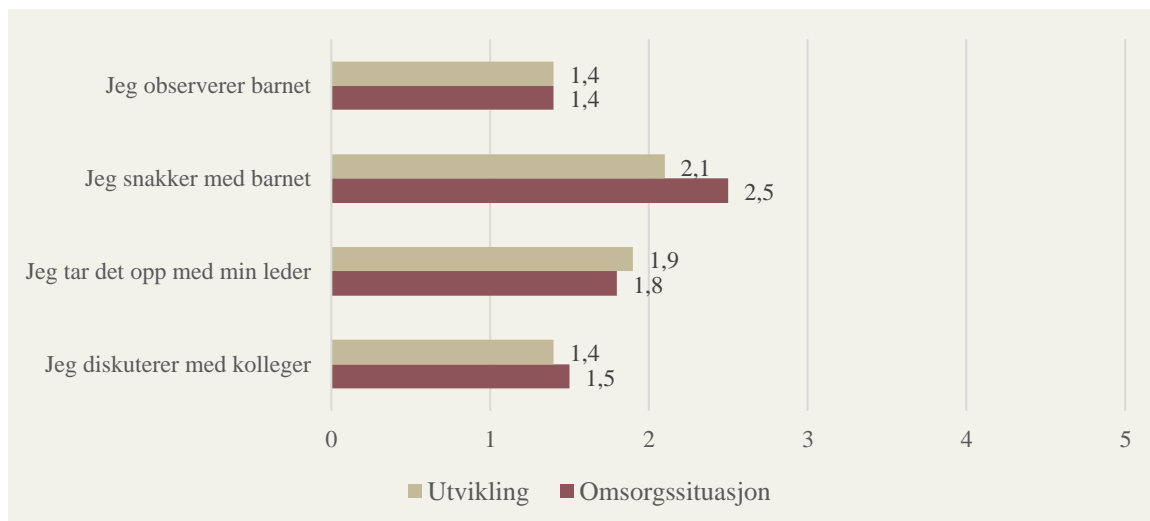
Vi blir informert om at alle tiltak skal evalueres og dokumenteres i stafettlogg, men at det ikke alltid blir gjort. Begge barnehager oppgir at dette er noe de kan bli bedre på. Det blir også fortalt

at verktøyet ikke brukes av alle, og at det er behov for mer implementeringsarbeid. Det oppgis en uklarhet i bruken, og menes at den er tungvint å bruke. Det vises til en opplevelse av at stafettloggen skaper ekstraarbeid og gir dobbeltføringer. Sistnevnte eksemplifiseres med at skole har dokumentasjonsplikt i andre system.

Alle intervjuede anser derimot stafettloggen som et godt verktøy ved overføringer, som eksempel i overgang fra barnehage til skole, og i situasjoner hvor barnehagene er nødt til å samarbeide med andre støttetjenester i kommunen. Intervjuede fra Stølane viser til at de har brukt stafettlogg i evaluering av tiltak sammen med foreldrene. Begge barnehagene mener at verktøyet er en viktig ressurs dersom alle hadde brukte det.

I spørreundersøkelsen ble de ansatte utfordret på hvordan de håndterer bekymringer for et barns utvikling og omsorgssituasjon. Respondentene fikk her presentert noen handlingsalternativer, og måtte ta stilling til hvor ofte de utførte disse handlingene gjennom å velge én av følgende kategorier: *alltid, ofte, av og til, sjelden, aldri*.

Figur 5: Hvordan håndterer ansatte bekymring for et barns utvikling (språklig, motorisk, sosialt, emosjonelt o.l barns) og et barns omsorgssituasjon? Skala fra 1 (alltid) til 5 (aldri). (N= 42-44)

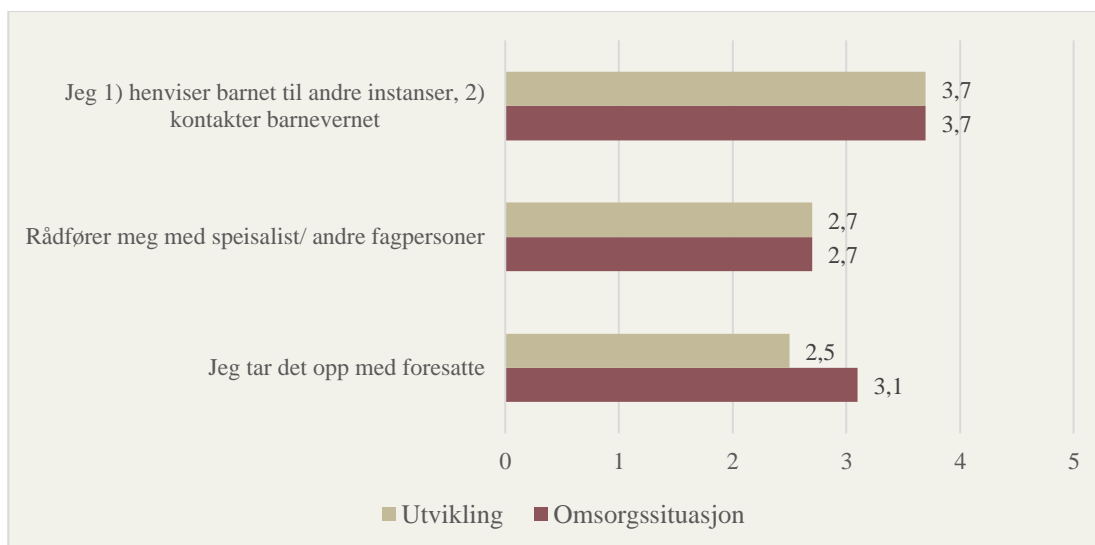

Kilde: Spørreundersøkelse

Ca. 95 prosent av respondentene svarer *alltid* eller *ofte* på påstandene *Jeg observerer barnet* og *Jeg diskuterer med kolleger*. Mens ansatte i Suldal har en lavere terskel for å diskutere en bekymring med en kollega enn leder, viser bildet i Tysvær det motsatte. Utover dette er bildet i Tysvær og Suldal tilsvarende likt. Videre ser vi at barnet i mindre grad blir snakket med om bekymringer for omsorgssituasjonen sammenliknet med bekymring for utvikling.

Videre fikk respondentene presentert noen handlingsalternativer, hvor de kunne velge én av følgende svaralternativ: *alltid, ofte, av og til, sjelden og aldri*.

Figur 6: Hvordan håndterer du bekymring for et barns utvikling (språklig, motorisk, sosialt, emosjonelt o.l.), og omsorgssituasjon? Skala fra 1 (alltid) – 5 (aldri). (N=39-44)

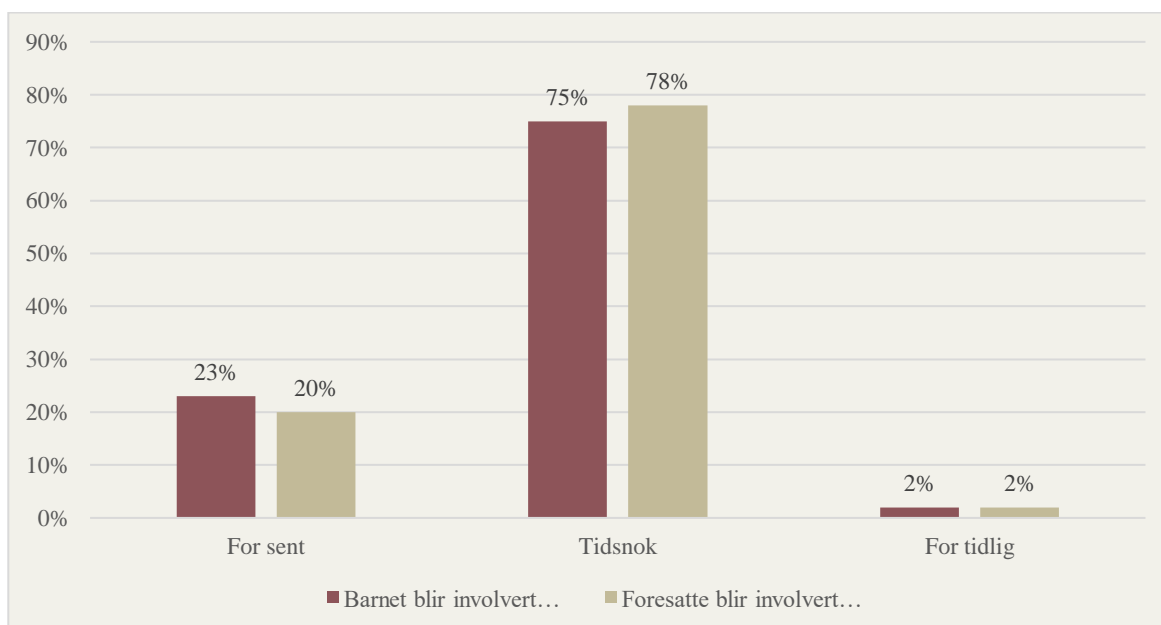

Kilde: Spørreundersøkelse

Svarene viser at respondentene *sjeldent henviser til andre instanser og tar kontakt med barnevernet*, og *oftere kan rådføre seg med andre fagpersoner*. Terskel for å ta opp en bekymring knyttet til barnets utvikling med foresatte er også lavere enn dersom bekymringen omhandler barnets omsorgssituasjon.

Videre ba vi respondentene om å ta stilling til påstander om involvering av barn/ foresatte i bekymringsaker.

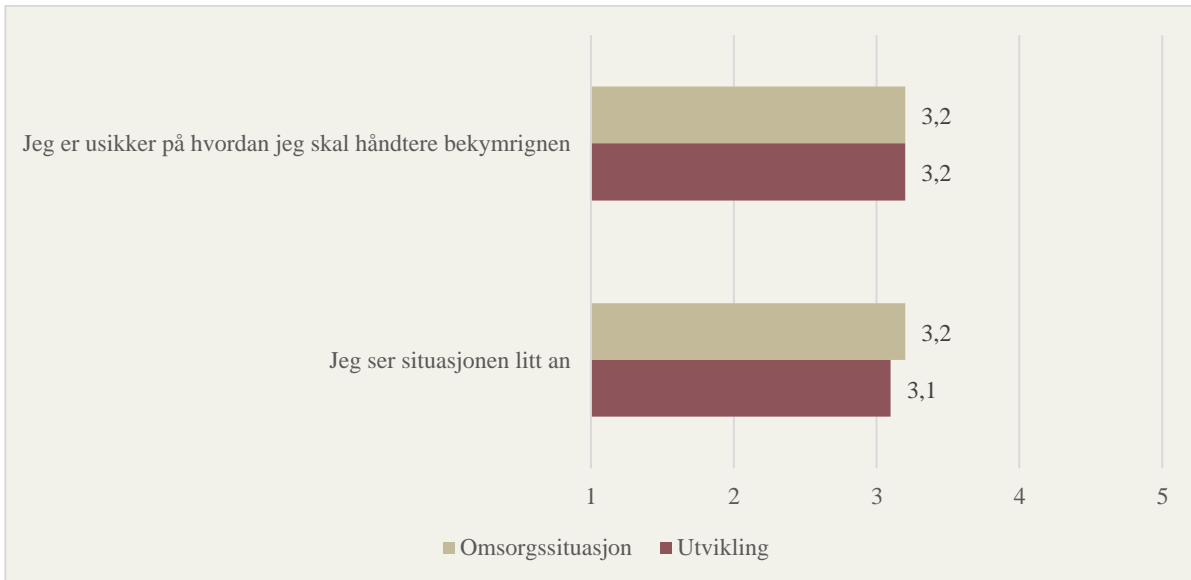
Figur 7: Ta stilling til følgende påstander om involvering av barn og foresatte i bekymringsaker. Oppgitt i prosent. (N= 44-45)

Kilde: Spørreundersøkelse

Respondentene som her mener at barnet i deres barnehage blir involvert for sent, jobber i forskjellige barnehager. Fra Stølane barnehage er det én barnehageansatt, fra Sand barnehage er det tre barnehageansatte, og fra Vinjar barnehage er det seks barnehageansatte som mener dette. Det er én barnehageansatt fra Stølane barnehage, fire barnehageansatte fra Sand barnehage, og fire fra Vinjar barnehage som mener at foreldrene blir involvert for sent.

Figur 8: Hvordan håndterer du bekymring for et barns 1) omsorgssituasjon, 2) utvikling (språklig, motorisk, sosialt, emosjonelt o.l.)? Skala fra 1 (alltid) – 5 (aldri). (N=42)

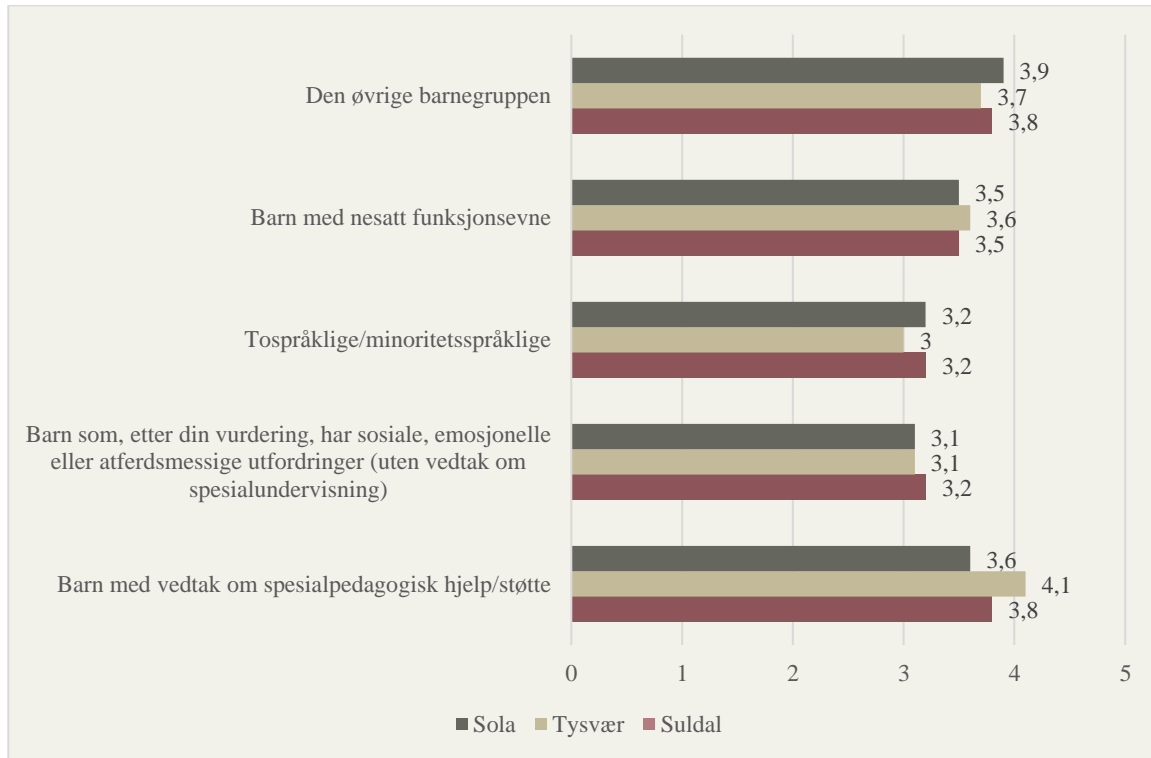

Kilde: Spørreundersøkelse

Når det gjelder det å *se situasjonen an*, tilsvarer gjennomsnittskåren *av og til*, samme gjelder usikkerhet knyttet til håndtering av bekymringen.

Videre ble respondentene bedt om å vurdere barnehagetilbudet til utvalgte grupper av barn. Resultatene, som fremgår av figuren under, blir sammenliknet med både Sola og Tysvær.

Figur 9: I hvilken grad klarer barnehagen, etter din vurdering, å gi følgende barn et tilstrekkelig barnehagetilbud. Skala fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). (N=44-48). Her har vi sammenlignet tidligere resultater i andre kommuner; Tysvær og Sola kommune.

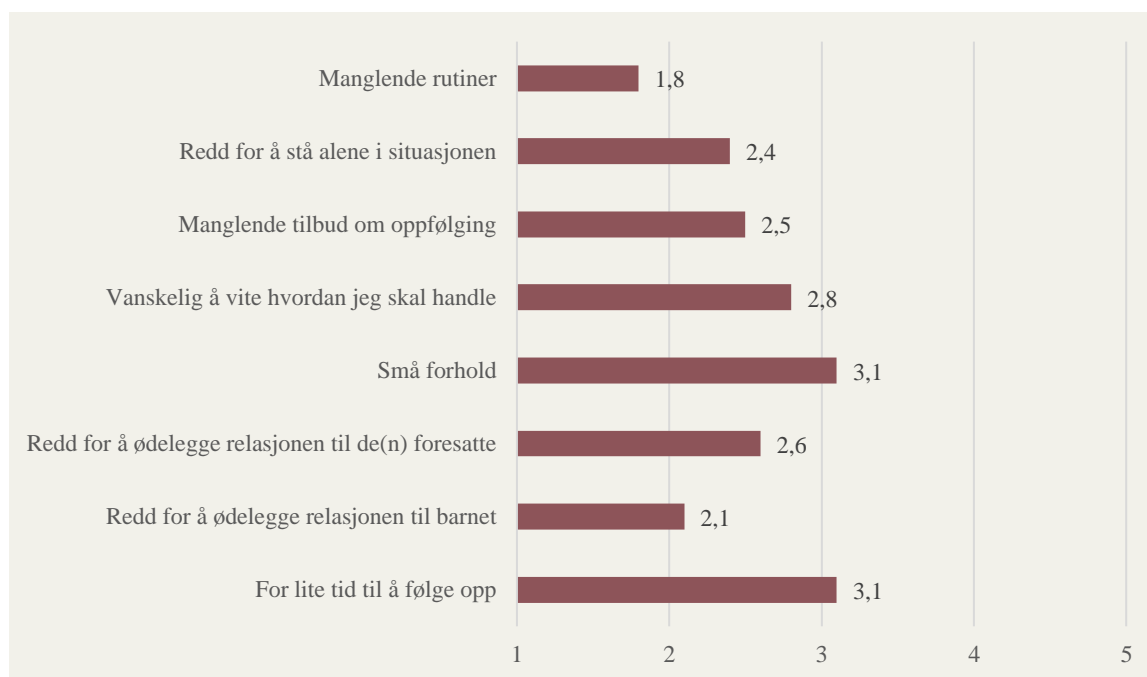

Kilde: Spørreundersøkelse

Respondentene i Suldal er mest fornøyd med barnehagetilbudet som gis til barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp (3,8) og barnehagetilbudet til den øvrige barnegruppen (3,8). Minst fornøyd er de med tilbudet til tospråklige/ minoritetsspråklig (3,2) og tilbudet til barn som har sosiale, emosjonelle eller atferdsmessige utfordringer (3,2). Foruten oppfølging av barn med vedtak, hvor Tysvær skiller seg noe ut, er resultatene relativt likt mellom de tre kommunene.

Spørreundersøkelsen tar også for seg spørsmål relatert til barrierer som kan være til hindre i handling ved oppdagelse av sårbarhet hos barn.

Figur 10: I hvilken grad er følgende barrierer et hinder for deg i å handle slik du ønsker i bekymringssaker vedrørende barn? Skala fra 1 (svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). (N=39-40)

Kilde: Spørreundersøkelse

Her ser vi at de største barrierene for barnehageansatte i Suldal er *for lite tid til å følge opp*, og at det er *små forhold*. Disse barrierene er også noe som løftes fram i intervjuene med barnehageansatte. Vi blir fortalt at barnehagene bruker mye tid på planlegging og dokumentasjon. Det meste av dagene oppleves som låst i faste oppgaver, noe de mener krever prioriteringer. Vi blir fortalt at tiden strekker akkurat til, men at underbemanning og overarbeid bidrar til at noen arbeidsoppgaver må nedprioriteres. Dette mener de er svært uheldig for barnet. Det vises også til perioder med mye sykdom og fravær som utfordring.

Barnehageansatte i kommune opplever i liten grad mangel på rutiner for handling (1,8). De ansatte er også i liten grad redd for at relasjonen med barnet skal bli ødelagt dersom de tar opp en bekymring (2,1). Redsel for å ødelegge relasjonen til foresatte gjør seg noe mer gjeldende (2,6).

2.6 VURDERINGER

Kommunen har flere overordnet strategier som inneholder kompetanseutvikling for oppdagelse og tidlig innsats i Suldalsbarnehagene. Innholdet i planene bygger på nasjonale veiledere og føringer og inneholder aktuelle og konkrete verktøy for hvordan det skal jobbes med tidlig innsats. Noen av planen og rutinene er derimot noen år tilbake i tid (gjelder også skole). Dokumentenes dato kan bidra til fortolkning som uaktuelle, og kan derfor med fordel revideres og merkes med ny dato for på den måte synliggjøre dem som gjeldende. En

revidering/gjennomgang av dokumentene vil også kunne sikre at eventuelle nye føringer/forskning blir tatt med i planene.

Alle barnehager oppfyller bemanningsnorm, mens én barnehage ikke oppfyller pedagognorm. Oppfylging av pedagog- og bemanningsnorm mener vi gir et godt utgangspunkt for arbeidet med tidlig oppdagelse.

Kommunens nettside gir god oversikt på planarbeid og innhold, og det oppfattes at kommunen på denne måten både har samlet og gjort tilgjengelig de krav og forventninger de har til sine barnehageansatte. Barnehagenes felles strategiplan legger føringer for både kvalitet- og kompetanseutvikling, hvor barnehagene er gitt en tydelig retning på den pedagogiske praksisen, gjennom satsingen på den autoritative voksenrollen og pedagogisk analyse.

Informasjon som fremgår av intervju, tyder på at barnehagene langt på vei følger planer og har tatt i bruk tilgjengelige verktøy. Det er positivt at begge barnehagene som er med i undersøkelsen, har utarbeidet egne utviklingsplaner, i tråd med strategier, som angir retning for kompetansehevingen det kommende barnehageåret. Stølane barnehages plan trekkes i dette frem som særlig oversiktlig og konkret med tanke på ansvar, involvering, tema og tidspunkt. På denne måte kan også deler av informasjonsflyten i barnehager, med høy grad av deltidsansatte, ivaretas. Det bør også sikres at deltidsansatte tar del i opplæring, observasjoner og drøftinger og på den måte bli trygget i rollen som barnehageansatt og arbeidet med oppdagelse av sårbarhet og tidlig innsats.

Det er noe variasjon i opplevd egenkompetanse i å oppdage sårbarhet hos barnehagebarna. Størst er usikkerheten knyttet til *hvordan snakke med barn om bekymringene*. Begge barnehager rapporterer at BTI modellen er godt implementert og brukes aktivt. Resultat av spørreundersøkelsen kan derimot tyde på at ansatte i mindre grad er kjent med tilgjengelige verktøy tilknyttet stafettloggen i BTI-modellen, som blant annet har skreddersydd opplegg til barnehageansatte for øving og refleksjon knyttet til den vanskelige barnesamtalen. (jf kap. [2.3.1 Bedre Tverrfaglig Innsats](#)). Kompetanse i denne forbindelse krever trening. Det er derfor viktig at det skapes rom for dette, samt at gode verktøy/rutiner gjøres oppmerksom på og benyttes.

Nasjonale undersøkelser viser at det for den enkelte ansatte kan være vanskelig å gå fra bekymring til handling. Dette kan ha bakgrunn i at man ikke vet hva man skal gjøre med bekymringen eller hvordan den blir fulgt opp i det videre. Det å ha rutiner for hvordan ansatte skal gå frem, kan derimot redusere den enkeltes barrierer og på den måten sikre at bekymringer blir nærmere utforsket. Gjennomgangen viser at kommunen, på overordnet nivå, har skriftlige rutiner som beskriver hvordan barnehageansatte skal handle ved bekymring og hva som skal gjøres før en eventuell henvisning til andre. Rutiner differensierer også handling ut fra grad av bekymring. Dette innebærer blant annet konkrete beskrivelser av hvordan ansatte skal handle ved for eksempel mistanke om omsorgssvikt eller vold/overgrep. Rutinene vurderes som gode.

Undersøkelsen gir også inntrykk av at barnehagene har fulgt opp dette med egne rutiner og praksis i tråd med dette. Både intervju og spørreundersøkelse viser at flertallet av de ansatte vet

hvordan de skal gå frem ved bekymring. Det antydes, både i intervju og langt på vei av spørreundersøkelsen, at det er dialog med kollega, leder, foresatte og PPT og/eller andre støttetjenester før tiltak iverksettes.

Til tross for rutiner på området, viser resultat fra spørreundersøkelsen at barnehagene har ansatte som er usikre på hvordan de skal håndtere bekymring for et barns utvikling og omsorgssituasjon. Å vente å se situasjonen an før en handler/iverksetter tiltak kan få uheldige og i verste fall, alvorlige konsekvenser for et barns utvikling. Det er derimot viktig å sikre seg at tiltak treffer og derav at barnehagene nyttiggjør seg tilgjengelige verktøy, veiledere og om nødvendig kompetanse til støttetjenester før tiltak iverksettes.

Tilbakemeldingene tyder på ulik kunnskap om- og varierende grad av kompetanse knyttet til bruk av BTI og tilhørende veiledere. Barnehagene referer blant annet til at de ikke alltid loggfører tiltak og evaluering av disse. Dersom dette skal være kommunens felles verktøy i arbeid med tidlig innsats og oppfølging av tiltak, anbefales en oppfriskning av bruken da en god utnyttelse av modellen krever aktiv bruk fra alle involverte.

2.7 ANBEFALINGER

Vi anbefaler kommunen å:

- Sikre at opplæring, bruk av rutiner/verktøy og deltakelse i drøftinger i større grad er tilgjengelig for alle ansatte – også de som jobber deltid.
- Tilrettelegge for øving på den den vanskelige barnesamtalen, samt sikre at gode verktøy/rutiner benyttes.

3 SKOLE

3.1 KRAV OG FØRINGER

Tilpasset opplæring og tidlig innsats for den enkelte elevs læring og utvikling er tydelig presisert i [Opplæringsloven §§ 1-3](#) og [1-4, Meld. St. nr. 16 \(2006-2007\) ... og ingen sto igjen - Tidlig innsats for livslang læring](#) og [Meld. St. nr. 31 \(2007-2008\) Kvalitet i skolen](#). Prinsippet *Tilpasset opplæring* viser blant annet til at skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.

I august 2018 ble bestemmelsen om tidlig innsats i opplæringsloven erstattet med nye regler om intensiv opplæring. Dette gir skolen en lovfestet plikt til å gi elever på 1. – 4. trinn som strever, et tilbud om intensiv opplæring i lesing, skriving og regning. Dette som en del av den ordinære opplæring.

Intensiv opplæring er her knyttet direkte til tidlig innsats, og det framgår av forarbeidene at tiltak skal iverksettes med en gang det er avdekket at en elev har behov for tilrettelegging. Det er ingen fasit på hvordan denne opplæringen skal gjennomføres, men vises til at det er en pedagogisk oppgave å ta stilling til hvilke tiltak som er nødvendige og formålstjenlige for den enkelte elev. Dersom skolen ikke, innen rimelig tid, ser noen positive effekter av den intensive opplæringen som tilsier at eleven vil kunne følge forventet progresjon, må skolen vurdere om det er behov for å endre opplegget, eller om eleven trenger spesialundervisning.

I [Opplæringsloven §10-8](#) heter det at skoleeier har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten. Skolen skal ha et system som gir nødvendig kompetanseutvikling med sikte på å fornye og utvikle den faglige og pedagogiske kunnskapen og å holde seg orientert om og være på høyde med utviklingen i skolen og samfunnet. Videre framgår av kommuneloven § 25 at kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges.

Av nasjonal faglig retningslinje for [Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge](#) er det en sterk anbefaling til *alle som arbeider med barn og unge, og særlig ansatte som arbeider der barn og unge tilbringer størstedelen av dagen, om å være oppmerksomme på tegn og signaler som gir grunn til bekymring og ha kunnskap om beskyttelses- og risikofaktorer. Bekymringer bør være basert på systematiske observasjoner og dokumentasjon av vedvarende tegn og signaler, (eventuelt anonyme) samtaler/drøftelser med kollegaer og leder og samtale med barn/foreldre. Det bør resultere i en lederforankret beslutning om videre oppfølging av barnet.* Skolene er sentrale i et slikt arbeid og derav en viktig arena for å komme tidlig inn i saker hvor det er bekymring. Videre påpekes det at ansatte bør følge kommunens rutiner for oppfølging av barn og unge det er knyttet bekymring til. Det er kommunens ledelse som har ansvar for at relevante virksomheter har rutiner for hvordan handle dersom bekymring for et barn. Dette forutsetter kompetanse om normalutvikling og kompetanse om hva som kan tyde på at et barn kan være risikoutsatt. Videre heter det at ansatte bør identifisere barn som lever i risikosituasjoner som kan kreve at andre tjenester enn barneverntjenesten iverksetter tiltak.

I kommunens *Strategi for inkluderende fellesskap i barnehagar og skule, Suldal kommune 2021-2025* stilles krav til at elever med avdekket «hull» i grunnleggende ferdigheter, skal få anledning til intensive kortvarige kurs i for eksempel lesing eller regning. Dette er tiltak som skal iverksette uten at eleven vedtak om spesialundervisning.

3.2 REVISJONSKRITERIER

På bakgrunn av gjennomgangen over er det utledet følgende revisjonskriterier:

- Skolen har rutiner og verktøy for tidlig å avdekke om barn blir hengende etter faglig.
- Skolene har kunnskap til å tidlig oppdage og identifisere utsatte barn og unge.
- Skolen har rutiner for handling og oppfølging av elever som vekker uro/bekymring.

3.3 LITT OM SKOLENE

Suldal kommune har fire skoler og tre oppvekstsenter. På grunn av mangel på ansatte med rett kompetanse, er bare to av de tre oppvekstsentrene i bruk

Sommeren 2022 ble det gjort vedtak om at elevene i Vanvik skolekrets skal gå på Austarheim skule i Sauda kommune og elevene på ungdomstrinnet på Nesflaten skal gå på Sand skule. Av den grunn er ikke Vanvik oppvekstsenter avdeling skole med i tabellen under.

Under følger en oversikt over kommunens skoler med antall elever.

Tabell 2: Oversikt over alle skoler i Suldal kommune 2023/2024

Enhet	Avdeling/trinn	Elevtall
Jelsa oppvekstsenter	1. – 7. trinn	22
Nesflaten oppvekstsenter	1. – 7. trinn	17
Sand skule	1. – 7. trinn	123
Marvik skule	1. – 7. trinn	24
Erfjord skule	1. – 7. trinn	67
Vinjar skule	1. – 7. trinn	97

Kilde: Udir, Analyse Brett

I dette prosjektet er det Erfjord og Sand skule som er valgt ut til nærmere undersøkelse, jf kap [1.3 Metode](#).

Normen for lærertetthet (lærernormen) i norske skoler sier at det skal være maksimalt 15 elever per lærer på 1. – 4. trinn og maksimalt 20 elever per lærer på 5. – 10. trinn. Lærertetthet er med andre ord definert som forholdet mellom det totale antallet elevtimer og det totale antallet lærertimer. Per 1. oktober 2023 ligger Suldalskulen på henholdsvis 10,49 (1. – 4. trinn) og 9,99 (5. – 7. trinn). Alle skolene i kommunen ligger innenfor norm.

Det blir årlig avholdt nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk for 5. trinn. Prøvene blir gjennomført på høsten, kort tid etter oppstart. Lærerne skal bruke resultatene i oppfølging av elevene sine og i arbeidet med undervisvurderinger og tilpasset opplæring. Resultatene skal videre brukes som grunnlag for kommunens kvalitetsutvikling i opplæringen.²⁰ I tabellen under presenteres resultatene for Suldal kommune sammenliknet med Vindafjord, som er i samme kommunegruppe (KOSTRA), og fylket de to siste skoleårene²¹.

Tabell 3: Resultater for nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk på 5.trinn, Suldal, Vindafjord og Rogalandsnippet

2023/24				2022/23			
	Suldal	Vindafjord	Rogaland		Suldal	Vindafjord	Rogaland
Lesing	53	49	50	Lesing	49	47	50
Regning	54	51	50	Regning	51	48	50
Engelsk	49	48	51	Engelsk	47	45	51

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Suldalskulens resultat viser en økning i samtlige fag fra skoleåret 2022-23 til skoleåret 2023-24. Det er derimot en forskjell mellom skolene, hvor Sand skule ligger over eller på Suldalssnittet i samtlige fag begge år, med unntak av lesing i 2023-24 hvor de ligger noe under.

3.4 TIDLIG OPPDAGELSE

På lik linje med barnehagene i kommunen, deltar skolene i desentralisert kompetanseutvikling (DEKOMP) i samarbeid med Høgskulen på Vestlandet (HVL). Målet med ordningen er å heve kvaliteten på utdanning- og oppveksttilbudet til barn og unge. Satsingen tar sikte på å styrke samarbeidet mellom aktører som tilbyr profesjonsfaglige utdanninger rettet mot utdannings- og

²⁰ Kilde: [Udir](#)

²¹ Tallene fra 2022/23 er begynnelsen på ny telling og har derfor et brudd i tidsrekken, som gjør at ikke er direkte sammenlignbare med tidligere år. Vi har derfor utelatt årene før 2022-23.

oppvekstområdet, og på den måte bidra til mer praksisrelevante utdanninger. Tilskuddsordningen i dette skal gi skolene økonomisk støtte til å vurdere kompetansebehov, planlegge- og utvikle kompetansetiltak og gjennomføring av disse. Suldal er i samarbeid med resten av skolenettverket i nordfylket, i ferd med å utarbeide en plan for felles skolebaserte kompetansetiltak. Gjennom kartlegging og analyse skal alle skolene finne sine utviklingsområder, hvor HVL skal veilede og støtte skolene i kompetanseutviklingen.²²

Kompetanseplan Skule og SFO i Suldal 2021/22, viser til felles kompetansetiltak i Suldalsskolen og SFO. Her blir blant annet pekt på pedagogisk analyseverktøy, som modell for på en systemisk måte analysere utfordringer for så å komme frem til gode hensiktsmessige tiltak i den pedagogiske praksisen. Videre blir psykologisk førstehjelp²³ og utarbeidet plan for dette, BTI og stafettlogg vist som felles kompetansetiltak.

En annen del av felles kompetanse for kvalitetssatsingen er videreutdanning til lærere. Dette er en nasjonal satsing med mulighet for frikjøp av tid eller stipend til å ta videreutdanning. Kompetansenemda²⁴ i kommunen prioriterer søkere basert på manglende kompetanse i skolen. Rektorutdanningen er også en del av kompetanse for kvalitet-satsingen. Dette for å øke ledelseskompentansen til rektorene og lederne i skolen. Alle rektorer og andre ledere i Suldalsskolen, blir oppmuntret til å ta dette studiet.

I intervju blir vi fortalt at Suldalsskolen har *utviklingsmøter og lærende nettverk* for ledere. Her møtes alle enhetsledere i barnehage og skole hver andre måned, for å diskutere strategi for inkluderende fellesskap i barnehage og skole. Kollegaveiledning er en del av disse møtene. Det er også et *profesjonslederskap*, bestående av lederne i barnehagene og rektor fra skolene og PPT. Disse møtes annenhver måned og jobber med utviklingsarbeid knyttet til kommunens strategiplan.

Vi blir fortalt at skolesektoren har årshjul for arbeidet med et trygt og godt skolemiljø, og årshjul for resultatoppfølging av nasjonale prøver, samt rutiner for oppfølging av andre kartleggingsprøver.

Kommunen har [Kvalitetsvurderingssystem for Suldalsskolen, 2018](#), og egne rutiner for tilpassa opplæring og spesialundervisning. Formålet med rutinen er blant annet å sikre at de elevene som trenger ekstra oppfølging skal bli fanget opp slik at tiltak kan iverksettes. Denne innebærer følgende prøver og kartlegginger:

²² Kilde: Statsforvalteren

²³ Dette er et verktøy for barn og unge i arbeid med å håndtere deres egne vanskelige tanker og følelser. I skolene er det utarbeidet undervisningsopplegg for 2., 5. og 8.trinn. Verktøyet kan brukes både hos enkeltelever, og gjennom undervisning med klassen.

²⁴ Kompetansenemden i Suldal består av kommunalsjef, PPT-leder, skolerådgiver, HTV i utdanningsforbundet og en rektor.

	September	Februar	Mars	April	Mai
1. trinn					Obligatorisk kartleggingsprøve lesing
2. trinn		Obligatorisk kartleggingsprøve lesing (del 1)		Obligatorisk kartleggingsprøve tallforståelse og rekning	Obligatorisk kartleggingsprøve lesing (del 2)
3. trinn					Obligatorisk kartleggingsprøve tallforståelse rekning
4. trinn					Obligatorisk prøve mate
5. trinn	Nasjonale prøver i rekning, lesing og engelsk		Obligatorisk leseprøve		Obligatorisk
6. trinn					
7. trinn	Obligatorisk leseprøve				

I rutiner heter det at skolen skal ha oversikt på hvilke kartlegginger og tester som er gjennomført og kjenne resultatet til den enkelte elev. Resultatene skal drøftes internt på den enkelte skole og skolen orientere foresatte om resultat etter gjennomført kartlegging/test. Resultat av obligatoriske prøver skal sendes «rådmann» i anonymisert form, for presentasjon i kommunens årsmelding.

Rektor på Sand skule forteller at de har et høyt faglig fokus på 1.-4.trinn, noe som betyr at de er opptatt av å raskt gå i gang med lesekurs og kurs i regning dersom det hos en elev er avdekket behov for det. Her er det én ansatt som har ansvaret for disse kursene, og arbeider med å kartlegge elevene før og etter kurs. Det opplyses at kartleggingen blir dokumentert, og at foreldrene blir informert om hele prosessen.

Begge skolene oppgir at de alltid har vært opptatt av tidlig innsats, og at det å jobbe forebyggende og med tidlig innsats er et hovedfokus. Sand skule forteller at tidlig innsats er noe skolen alltid har pratet om, uten å ha gjort så mye med det. Det menes derimot at de i løpet av de siste årene har fått til mye. Her trekkes frem at skolen har lagt av midler til egne ressurspedagoger, som gir skolen anledning til å jobbe ekstra med de elevene som strever med lesing og skriving, samt gir bedre forutsetninger til å oppdage utfordring tidlig, noe som betyr tidlige iverksetting av tiltak. Ressurspedagogen har også ansvar for oppfølging av elever med

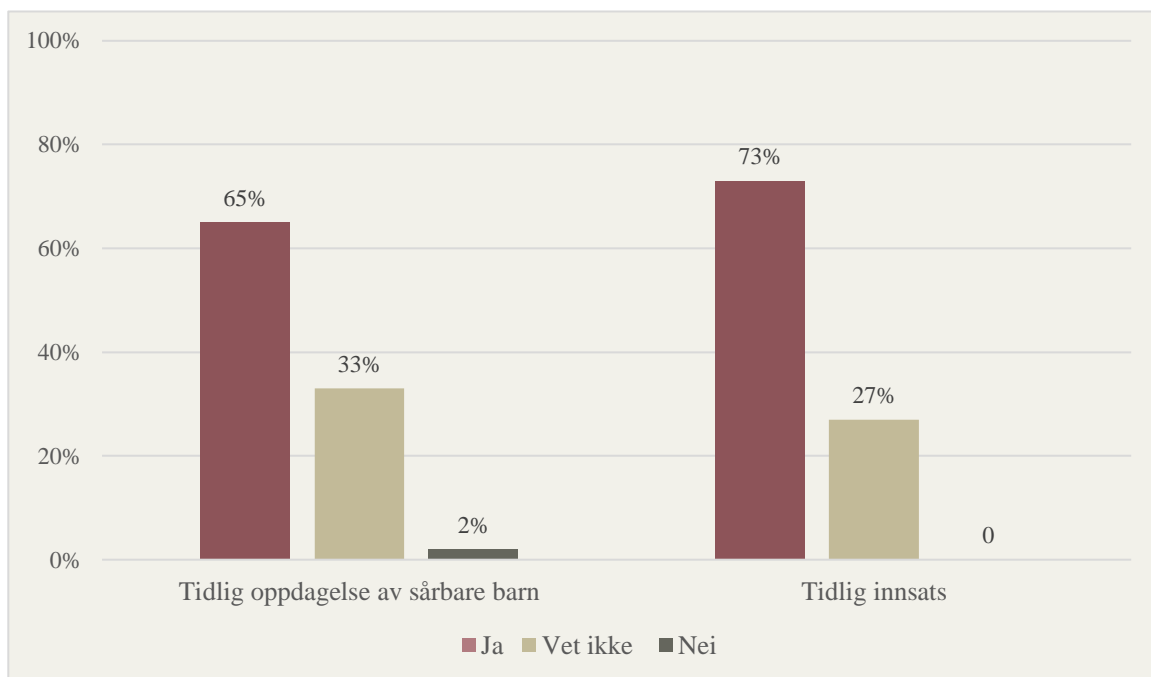
vedtak og samarbeider med audiopedagog, Statped mm. Sand skule har flere ressurspedagoger, men for å ivareta kontinuitet for elevene, er det kun den ene som holder kursene i lesing og regning. Dette erfarer de som positivt.

Vi får opplyst at skolene har en egen veileder for tilrettelegging for elever med dysleksi.

Kommunen har også en [Sosial kompetanseplan for 1-7. klasse i Suldal kommune](#). Planen tar sikte på å gi elevene innsikt og muligheter til å møte livets sosialt, praktisk og personlig. Her fokuseres både på faglig kunnskap og utvikling av sosiale ferdigheter, hvor sosial kompetanse vises til som avgjørende for å delta i det sosiale fellesskapet. Planen har et årshjul for hvilke tema, med mål og kjennetegn som skal tas opp på de ulike trinn.

I spørreundersøkelsen ble respondentene spurt om skolene har skriftlige rutiner eller prosedyre for tidlig oppdagelse av sårbare barn og tidlig innsats.

Figur 11: Har skolen en skriftlig rutine/prosedyre for tidlig oppdagelse av sårbare barn, og tidlig innsats. Oppgitt i gjennomsnitt (N = 51-52)

Kilde: Spørreundersøkelse

De respondentene som svarte ja til at skolen har slike rutiner fikk videre spørsmål om hvor kjent de er med innholdet i rutinene. Her kunne respondentene svare *ikke kjent*, *litt kjent*, *ganske kjent*, *godt kjent* og *svært godt kjent*. Skårene gir et gjennomsnitt på 3,3 hvor rektorer er *godt kjent* (4,0), mens lærere, og barne- og ungdomsarbeider/assistent/læring er *ganske kjent* (henholdsvis skår på 3,3 og 3).

Det er et spenn mellom yrkesgruppene i svarene på spørsmål om kjennskap til innholdet i rutinen for tidlig innsats, hvor rektorer gjennomsnittskår er 4,0, lærernes 3,4, barne- og ungdomsarbeider/assistent/lærling 2,8.

De intervjuede fra Sand forteller at de har mulighet til å dele kunnskap, drøfte problemstillinger, og be om veiledning og råd i forskjellige møter, eksempelvis i *fellestid*, hvor alle ansatte (ikke SFO) samles. De har også *lagmøter* for ansatte på 1.-7.trinn og *trinnmøter* for 1.-4.trinn og 5.-7.trinn. Vi blir fortalt at tidlig oppdagelse er fast tema på trinnmøtene. Utenom dette er det også *klassemøter*, hvor alle ansatte, både lærer og assistenter, som jobber i klassen deltar. Videre hevdes at elevene er åpne og forteller dem om sine utfordringer, og at de av den grunn opplever at de får «sett alle». Vi blir fortalt at klassemøter gjerne er møter utgår ved eksempelvis sykefravær, men at møtene på 1. – 4. trinn har høyt prioritering.

Ansatte på Erfjord skule, mener at de har en felles forståelse for hva tidlig oppdagelse- og tidlig innsats er, men at det er utfordrende å gjennomføre i praksis da skolens størrelse betyr begrenset ressurser. Rektor mener derimot at de som skole ikke er omforent om en lik forståelse av hva tidlig innsats er, men at dette er ønskelig å jobbe med. De hevdes at ansatte klarer å fange opp de fleste utfordringene, men erkjennes at flere utfordringer skulle vært avdekket på et tidligere tidspunkt. Det blir uttalt at skolen her har en lang vei å gå, hvor det blant annet understrekes at det først og fremst er gode rutiner som må på plass.

Sand skule forteller at de har jobbet lenge med laget rundt den enkelte elev, og at de har prioritert kompetanseheving til alle. Det menes at alle ansatte på Sand skule har en felles forståelse og tenker system i arbeidet med forebygging og tidlig innsats. Vi blir fortalt at det er lagt til rette for at ansatte også kan tilegne seg mer kompetanse.

Vi blir orientert om at Erfjord skule er i startfasen med å etablere et eget ressursteam hvor tre faste, dedikerte ansatte jevnlig skal møtes for arbeid med tidlig innsats i tett samarbeid med PPT. Vi blir fortalt at ansatte opplever at dagens etablerte arena, som *trinnmøter* og *utviklingstid*, ikke er tilstrekkelig for deling- og drøftinger knyttet til utfordringer og bekymringer. Nå håper de at ressursteamet kan være en løsning som kan gi mer rom for dette.

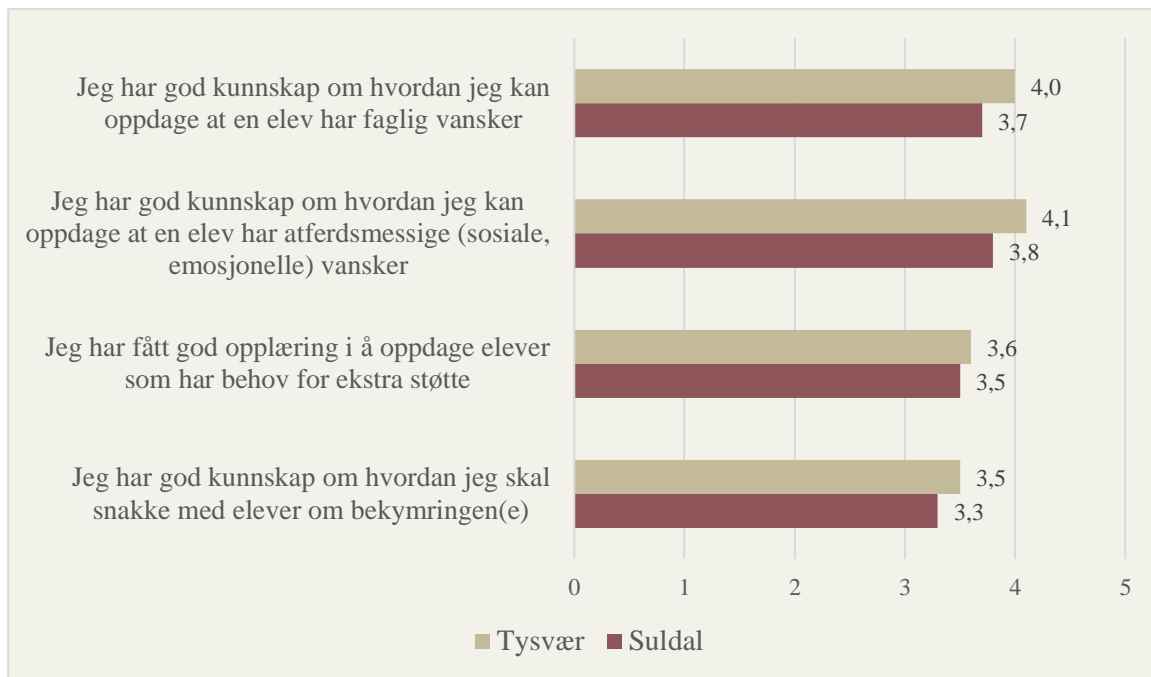
Møtet med *overgangspersonale*²⁵ før elevene starter på skolen, blir vist til som viktig i et forebyggende- og et tidlig innsats perspektiv. Begge skolene uttrykker at overgangspersonalet gir

²⁵ Overgangspersonal er en ansatt fra barnehagen som blir med over i skolen ved oppstart på første trinn. Overgangspersonalet jobber i skolen det første halvåret etter oppstart. Kilde: Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage og skule (2021 – 2025)

en stor trygghet for barna og at det er en god ressurs for dem. Rektor fra Sand skule forteller at de har påbegynt utarbeidelse av plan for overgangen det kommende året.

I spørreundersøkelsen ba vi de ansatte om å vurdere egen kompetanse knyttet til tidlig oppdagelse ved å ta stilling til ulike påstander. Resultatene er sammenlignet med Tysvær kommune.

Figur 12: Vurdering av egen kompetanse. Skala fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). Oppgitt i gjennomsnitt (N=50-51)

Kilde: Spørreundersøkelse

Suldal kommune vurderer egen kompetanse noe lavere enn de skoleansatte i Tysvær kommune på alle indikatorer. Respondentene er mest *enig* i at de har god kunnskap om hvordan de kan oppdage at en elev har atferdsmessige vansker, og mindre enig i kunnskap om hvordan de skal snakke med elever om bekymringer. Her er det variasjon i skårene til skolene. Eksempelvis svarer over halvparten av skoleansatte på Erfjord skule at de verken er enig eller uenig i om de har god kunnskap om hvordan de kan oppdage elevens faglige vansker. Litt over 20 prosent av skoleansatte på Sand skule er enige i at de har god kunnskap om hvordan oppdage, mens litt over 10 prosent av skoleansatte på Erfjord skule er enige i samme påstand. Over halvparten av respondentene (56 prosent) rapporterer usikkerhet i å oppdage elever som har behov for ekstra støtte.

Erfjord skule forteller at det er flere ansatte på skolen som ikke har erfaring med elever som har behov for ekstra støtte. Det mener de gjør dem usikre, noe som betyr at de må prøve seg frem når de står ovenfor en slik situasjon. Manglende tid blir også påpekt som en forklaring på usikkerhet i hvordan oppdage sårbare elever.

3.5 FRA BEKYMRING TIL HANDLING

Kommunens rutine for *Tilpassa opplæring og spesialundervisning*²⁶, har som mål å sikre at alle elever skal få den oppfølgingen de trenger, og at nødvendige tiltak blir iverksatt. Her står at lærer har ansvar for å meddele bekymring til rektor, som i sin tur har ansvar for at nødvendige kartlegginger blir gjennomført, at det blir gjennomført samtale med foreldre og at nødvendig koordinering knyttet til utarbeidelse og gjennomføring av tiltak blir ivaretatt. Rektor er ansvarlig for oppfølging av tiltak og for eventuell henvisning til PPT. Det er kontaktlærers ansvar å skrive pedagogisk rapport dersom henvisning til PPT. I rutinen fremgår hva rapporten skal inneholde.

Dersom observasjon/kartlegging/samtaler med eleven gir grunn til bekymring for eleven, er handlinger og tiltak listet opp i en gitt handlingsrekke. Handlingene er spesifisert, og ansvarlig for gjennomføring er konkretisert. Listen inneholder også dokumentasjonskrav og involvering av andre fagmiljø, som oppvekstteam og PPT. Her fremgår også krav om evaluering av iverksatte tiltak.

Rutinen inneholder også ansvar, tiltak og frister for ivaretagelse av elevers rett til spesialundervisning etter Opplæringslova, samt oppfølgingskrav ved stort fravær. Også her er det tydeliggjort hvem som har ansvar for hva.

Begge skolene oppgir at de bruker kommunens handlingsveileder i BTI ved oppstått bekymring og at observasjonsskjemaet²⁷ benyttes for å vurdere bekymringen. Stafettloggen blir i mindre/varierende grad brukt.

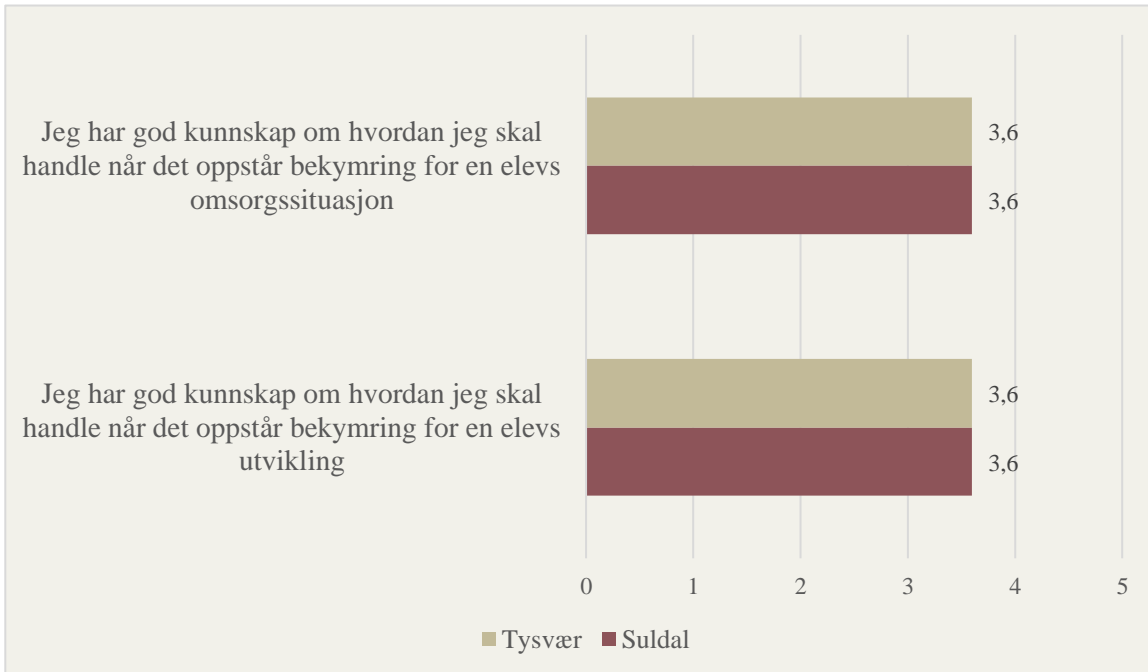
De intervjuede på Sand mener at lærerne ikke sitter lenge med en uro, og at det er rektors rolle å ta imot slik uro/bekymring. Rektor drøfter uroen med læreren og ved behov gjennomføres anonym drøfting med andre støttetjenester. Rektor selv opplever at ansatte har lav terskel for å ta kontakt ved bekymring, slik at de sammen kan kartlegge og finne mer ut av bekymringen.

De intervjuede forteller at de har ulike erfaringer med tiltakene de setter inn – om de er gode/treffer. Dersom tiltak ikke har effekt, blir vi informert om at de har rutiner på evaluering, og at det settes inn nye tiltak. Erfjord skule mener at treffsikkerheten i tiltak som iverksettes, avhenger av utfordringen og dennes vanskelighetsgrad. Noen utfordringer er mer omfattende, og utløser behov for mer ressurser. De mener at skolen på grunn av manglende ressurser, sender elever med større utfordringer videre til ungdomsskolen uten at eleven har fått nødvendig støtte og hjelp på barneskolen. Vi blir fortalt at tiltak som ikke krever ekstra ressurser, men som kan gis innenfor ordinære rammer, naturlig nok er lettere å ivareta enn tiltak som krever ekstra ressurser eller endring av struktur i skolehverdagen.

²⁷ [Tilgjengelig BTI-verktøy](#)

I spørreundersøkelsen ble de ansatte bedt om å ta stilling til påstander om egen handlingskompetanse knyttet til henholdsvis elevens utvikling og elevens omsorgssituasjon. Resultatene er sammenstilt med svar fra Tysvær kommune.

Figur 13: Vurdering av egen kompetanse i hvordan en skal handle. Skal fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). Oppgitt i gjennomsnitt (N=50)

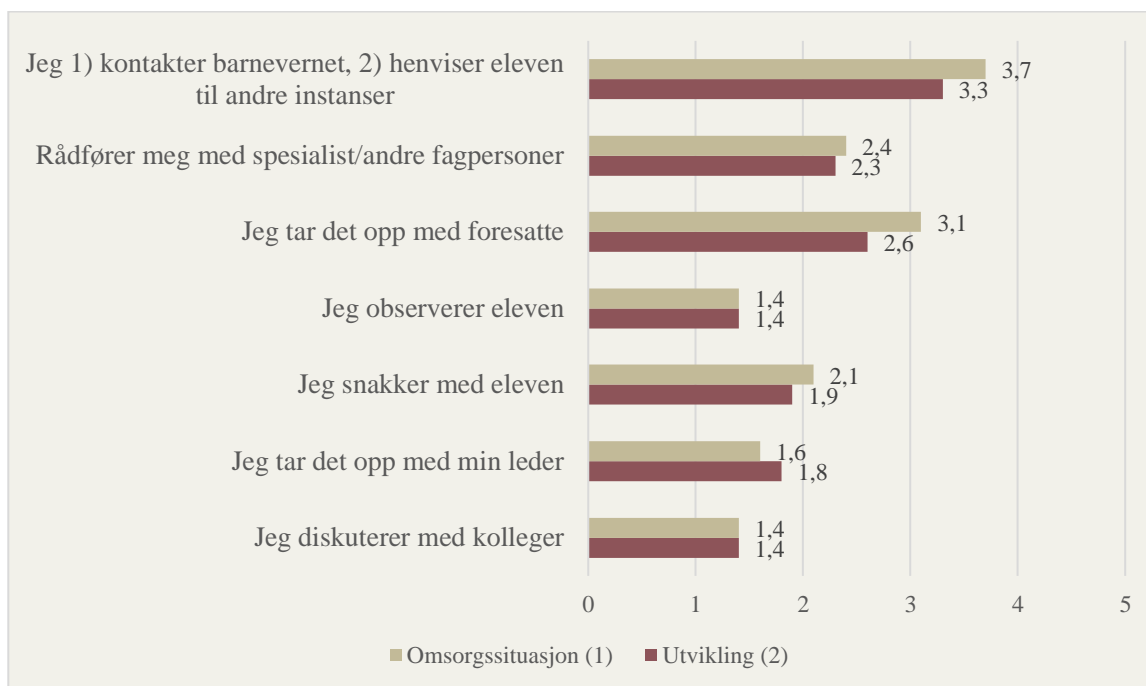

Kilde: Spørreundersøkelse

Her ser vi at Suldal og Tysvær skårer egen handlingskompetanse likt på begge indikatorer. Handlingskompetansen knyttet til elevens utvikling skåres også relativt likt av skolene i Suldal. Det er større variasjoner i skåren på påstanden relatert til elevens omsorgssituasjon. Her utgjør Vinjar skule og Jelsa oppvekstsenter hvert sitt ytterpunkt, hvor Jelsa skårer seg høyest på kompetansen.

Videre fikk respondentene presentert noen handlingsalternativer, hvor de kunne velge én av følgende svaralternativ: *alltid, ofte, av og til, sjelden og aldri.*

Figur 14: Oversikt over hvordan de ansatte håndterer bekymringene for en elevs 1) omsorgssituasjon, og 2) utvikling (språklig, motorisk, sosialt, emosjonelt o.l.) Skala fra 1 (alltid) til 5 (aldri). Oppgitt i gjennomsnitt. (N=45-51).

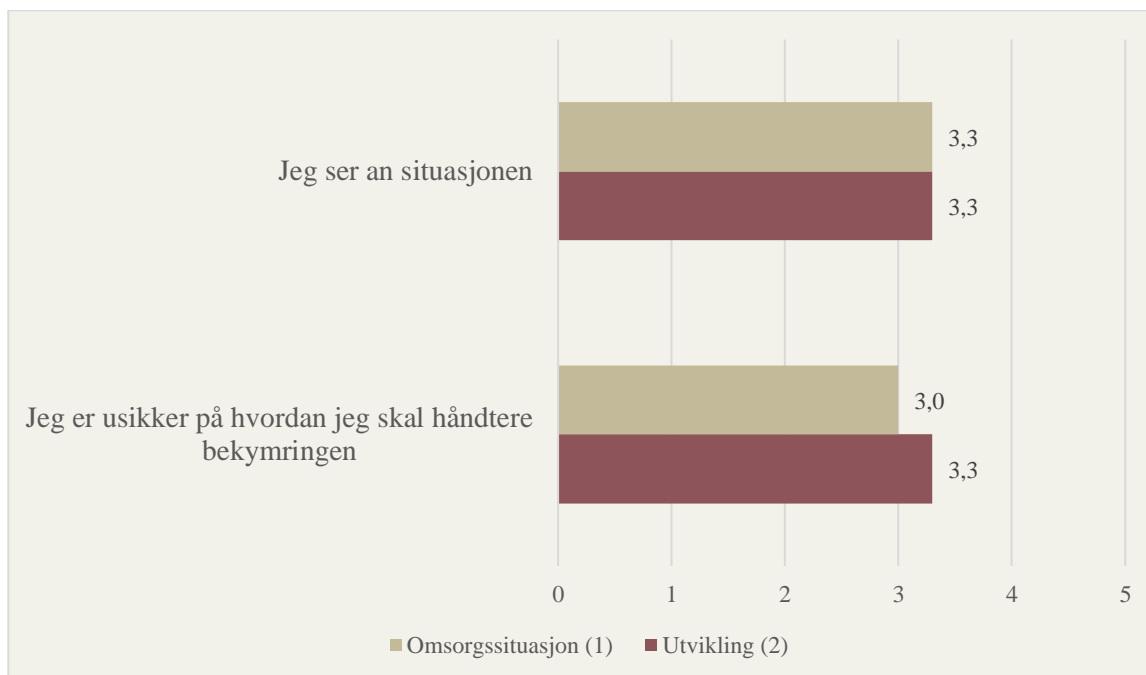

Kilde: Spørreundersøkelse

Respondentene sier at de *nesten alltid* observerer eleven, diskuterer omsorgssituasjonen eller utviklingen til eleven med en kollega. Respondentene tar også *ofte* opp bekymringene med sin leder. Gjeldende påstanden om involvering av foresatte, ser vi samme mønster som hos barnehageansatte. Bekymringer som omhandler en elevs omsorgssituasjon tas sjeldnere opp med foresatte, enn bekymringer for en elevs utvikling.

Videre ble respondentene utfordret på håndtering av bekymring for et barns omsorgssituasjon og utvikling.

Figur 15: Hvordan ansatte ved skolene håndterer en bekymring for en elevs 1) omsorgssituasjon og 2) utvikling (språklig, motorisk, sosialt, emosjonelt o.l.). Skala fra 1 (alltid) til 5 (aldri). (N= 43-46)

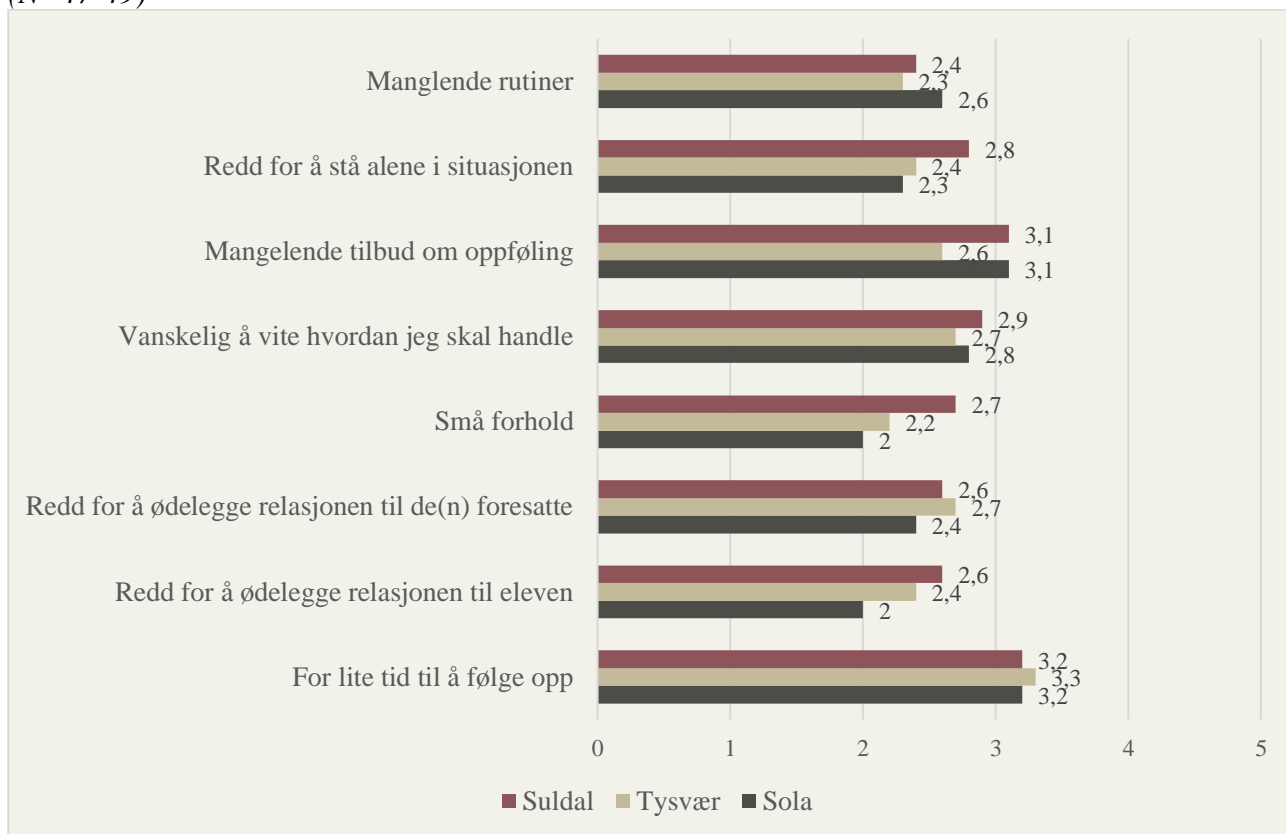

Kilde: Spørreundersøkelse

Her ser vi samme tendens som i Tysvær. Skoleansatte i Suldal skårer likt gjennomsnittet når det gjelder å se an situasjonen enten bekymringen handler om omsorg eller utvikling. Samtidig er skoleansatte litt oftere usikre på hvordan de skal håndtere bekymringen for en elevs omsorgssituasjon, sammenlignet med elevens utvikling.

Skoleansatte ble deretter bedt om å ta stilling til hvilke barrierer som kan være et hinder for å handle slik man ønsker i bekymringssaker. Svarene her er sammenliknet med både Sola og Tysvær.

Figur 16: I hvilken grad er følgende barrierer et hinder for deg i å handle slik du ønsker i bekymringssaker vedrørende elever? Skala fra 1 (i svært liten grad) til 5 (svært stor grad). (N=47-49)

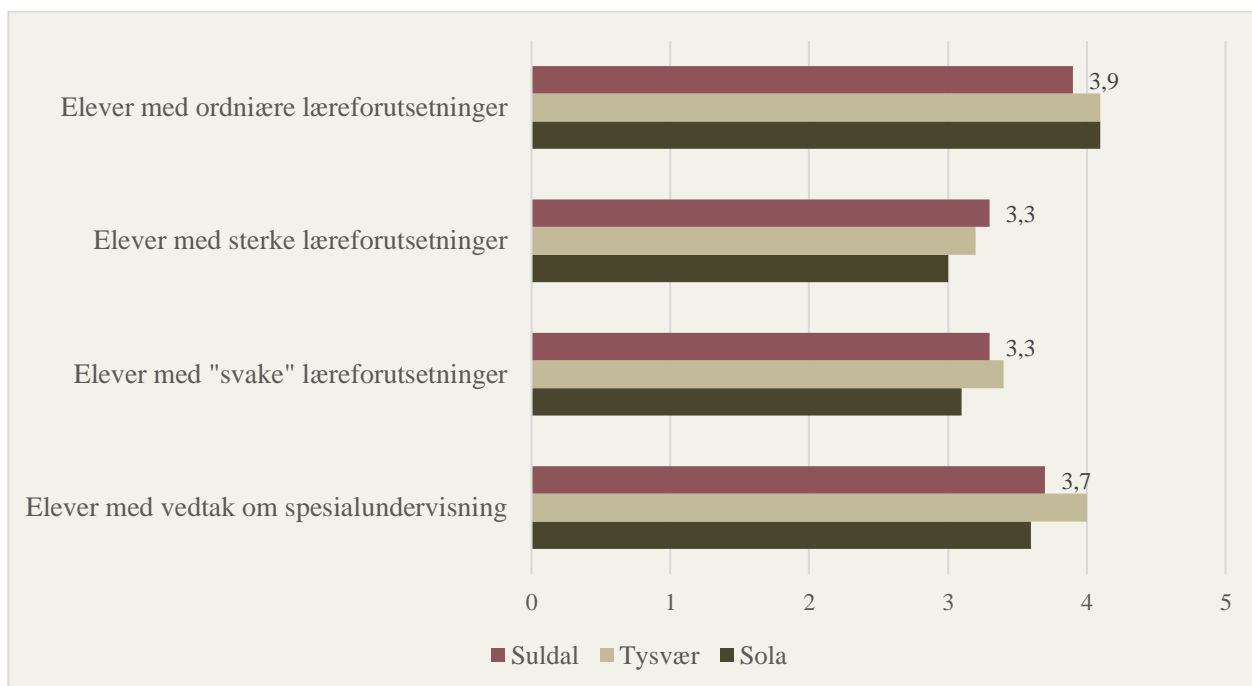

Kilde: Spørreundersøkelse

Her indikeres at manglende rutiner, eller redsel for å ødelegge relasjonen med foresatte eller eleven utgjør liten barriere for handling ved uro/bekymring. Tiden til oppfølging og manglende tilbud om oppfølging utgjør større barriere, noe som også er påpekt i intervju hvor tiden hevdes å begrense skolens handlingsrom. Ansatte mener at dette kan bidra til at de kommer for sent inn med tiltak til elever, og at uro/bekymringer melder seg for sent. Videre ser vi av resultatet i figuren at ansatte i Suldalskolen er mer redd for å stå alene i situasjonen enn ansatte i Sola og Tysvær.

Skoleansatte ble også bedt om å vurdere skoletilbudet til utvalgte grupper av barn. Resultatet er fremstilt i figuren under, hvor også resultat fra Tysvær og Sola er tatt med.

Figur 17: I hvilken grad klarer skolen, etter din vurdering, å gi følgende elevgrupper tilpasset opplæring? Skala fra 1 (i svært liten grad) til 5 (i svært stor grad). (N=55)

Kilde: Spørreundersøkelse

Respondentene mener at skolen i stor grad klarer å tilpasse opplæringen til elever med ordinære læreforutsetninger og elever med vedtak om spesialundervisning. Når det gjelder elever med sterke og svake læreforutsetninger opplever de ansatte at disse får tilpasset opplæring i noen grad og litt bedre for de med svake læreforutsetninger.

3.6 VURDERINGER

Ifølge Utdanningsdirektoratet har lærenormen ført til flere lærere i skolen, men den ser ikke ut til å ha påvirket elevenes læring og trivsel. Forskerne finner ingen sammenheng her. Lærenormen kan likevel ha betydning for enkelte elevgrupper, eksempelvis elever som trenger ekstra oppmerksomhet grunnet lærevansker eller vedtak om spesialundervisning. Ekstra lærere blir ofte brukt til å ha to lærere i klassen, noe lærere mener gir økt rom for mer variert og elevaktiv undervisning. Suldalskulen ligger innenfor norm, som ifølge Utdanningsdirektoratet kan ha betydning for den oppmerksomheten som kan rettes mot de sårbare elevene.

Det er en overordnet satsning på kvalitet gjennom videreutdanning til både skoleledelse og lærere, og deltakelse i DEKOM er et tiltak som kan bidra til god faglig og pedagogisk kvalitet i grunnopplæringen.

Resultatene på nasjonale prøver kan indikere at satsningen de siste årene har gitt elevene faglig gevinst. Fra å ligge under landssnitt, befinner Suldalskulen seg over snittet i to av tre fag. Siste er like under snitt. Vi ser derimot at det er forskjeller innad i Suldalskulen, hvor den ene skolen ligger godt over roglandsnittet i to av de tre faga.

Gjennomgangen av planer og rutiner, bekrefter skoleansattes opplevelse av at rutiner for handling er på plass. Rutinene vi har valgt å se nærmere på, oppfattes også tydelige på både ansvar for handling og oppfølging i dette. Også spørreundersøkelsen indikerer at de fleste er kjent med at det eksisterer rutiner og prosedyrer for tidlig oppdagelse av sårbare barn (65%) og tidlig innsats (73%). Det er derimot større variasjoner knyttet til kjennskapet til innholdet i rutinene, dette også knyttet til handling ved uro/bekymring. Dette mener vi er noe som også antydes i intervju, hvor det trekkes frem delt erfaring knyttet til både oppdagelse og handling ved uro. Uttalelser om manglende ressurser og lite erfaring med sårbare barn, gjør at vi stiller spørsmål til faktisk kjennskap til, samt bruk av rutiner og tilgjengelige verktøy.

Intervjuene avdekker kjennskap til rutiner for evaluering av tiltak, men det fremgår mindre systematikk i hvordan dette gjennomføres i praksis. Ansattes opplevelse av tiltakenes treffsikkerhet, kan tyde på at tilgjengelige verktøy i mindre grad blir brukt, og at systematikk i oppfølgingen derav reduseres. Planlagte observasjoner og kartlegginger er viktig for å kunne treffe med riktig tiltak tidlig, men også for å kunne måle effekt av tiltak. Evaluering satt i system er også viktig for opphevelse av tiltak når ønsket mål er oppnådd.

Vi mener at undersøkelsen avdekker et spenn i skolenes kompetanse, forståelse og prioriteringer knyttet til arbeidet med tidlig oppdagelse og tidlig innsats, både i forhold til faglige og sosioemosjonelle utfordringer. Det vurderes også som bekymringsfullt at skår som tilsier lav kompetanse knyttet til tidlig oppdagelse forklares med manglende erfaring med slike saker. Det kan i verste fall indikere at sårbarheter hos barn ikke blir fanget opp og derav kan utvikle seg til å gi uheldige og i verst fall alvorlige konsekvenser for de barna det gjelder.

Det vurderes som positivt at verken relasjonen til eleven eller foreldrene utgjør et stort hinder for handling dersom uro/bekymring. At skoleansatte opplever det vanskelig å snakke med barn om bekymringer, må derimot tas på alvor. Her bør sikres god opplæring som kan gi trygghet i samtalen. Dette krever også at øving og veiledning/tilbakemeldinger blir gjennomført på en måte som øker trygghet i rollen som skoleansatt. Det bør videre vurderes om kommunens tilgjengelige verktøy, som eksempelvis BTI, stafettlogg og psykologisk førstehjelp, skal settes i et strammere system, eksempelvis som faste tema på møter med alle ansatte.

På lik linje med barnehagene, oppgir skoleansatte at stafettloggen i varierende grad bli brukt. Vi mener at BTI, med handlingsveilederen og stafettlogg, kan utgjøre et godt verktøy i oppfølgingen av sårbare barn. Modellen rapporteres derimot som krevende i bruk, hvor blant annet dokumentasjon av arbeidet/loggføring blir trukket frem som dobbeltarbeid. Ulik forståelse og opplevelse i bruken ser derfor ut til å hindre modellens potensiale knyttet til både handling og oppfølging av sårbare barn. Det bør derfor, også innen skole, vurderes en revitalisering av BTI med tilhørende handlingsveileder og stafettlogg.

3.7 ANBEFALINGER

Vi anbefaler kommunen å:

- Tilrettelegge for øving på den den vanskelige barnesamtalen, samt sikre at gode verktøy/rutiner benyttes
- Sikre at skolene i større grad jobber systematisk med oppfølging og evaluering av tiltak

4 DE VIKTIGE ANDRE – TVERRFAGLIG INNSATS

4.1 KRAV OG FØRINGER

Stortingsmelding 6 (2019-2020) *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* påpeker at det er et behov for å styrke det profesjonelle samarbeidet internt på den enkelte skole, og på tvers av skolen og det øvrige støttesystemet.

I barnehagens rammeplan, kapittel 2 står det at barnehagestyrer har ansvar for å sikre at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner, slik som skolen, helsestasjonen, PPT og barnevernet. Det er derimot ikke presisert i bestemmelsen om dette gjelder individnivå, systemnivå eller i begge tilfeller.

I opplæringsloven § 15-8 følger det at skolen skal samarbeide med relevante kommunale tjenester om vurdering og oppfølging av barn og unge med helsemessige, personlige sosiale eller emosjonelle vansker.

I nasjonal faglig retningslinje *Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge* er det en *sterk* anbefaling at kommunen sikrer at det er etablerte avtaler om samarbeid mellom virksomheter involvert i oppfølging av barn og unge det er knyttet bekymring til. Videre heter det at avtalene bør forankres og implementeres på en god måte hos ledere i virksomhetene, og inkludere ulike samarbeidsformer på tvers av sektorer og nivåer. De må følges tett opp av ledere, slik at avtalene er kjent og blir fulgt i virksomhetene.

Suldal kommune er en BTI-kommunen, som betyr at tverrfaglig innsats skal jobbes etter BTI-modellen, jf kap. [2.4.1 Bedre Tverrfaglig Innsats \(BTI\)](#). Dette er synliggjort i flere av kommunens planverk. En forutsetning for å kunne bruke BTI-modellen, er at medarbeiderne har kompetanse til å forstå og bruke samarbeidsstrukturen i modellen. Aktuelt i dette kapitlet er ansattes kompetanse til å gjøre seg nytte av hjelpetiltak og andre hjelpetjenester der det er nødvendig.

4.2 REVISJONSKRITERIER

Basert på gjennomgangen er det utledet følgende revisjonskriterier:

- Ansatte innen oppvekstfeltet har kompetanse til å forstå og bruke samarbeidsstrukturen i BTI-modellen
- Barnehagen og skole har innarbeidet rutiner for samarbeid med andre tjenester.

4.3 LAGET RUNDT BARNET

Laget rundt barnet er en betegnelse for de sentrale støttetjenester som spiller en viktig rolle i arbeidet med tidlig oppdagelse og tidlig innsats. Skole og barnehagens samarbeid med disse tjenestene kan være avgjørende for å sikre at barn og unge får den hjelpen de trenger så tidlig som mulig. Vi blir fortalt at det er flere støttetjenester i kommunen som spiller en viktig rolle i dette, hvor det i denne undersøkelsen er gjennomført intervju med PPT og barn- og familieenheten. Begge er tjenester til de barn og/eller familier som trenger noe mer enn det grunntjenestene, som skole, barnehage og helsestasjon, kan gi.

4.4 HVORDAN SIKRES SAMARBEID PÅ TVERS?

Ifølge kommunens nettside er det flere samhandlingsarenaer mellom ulike fagpersoner innen oppvekstfeltet, hvor det skilles mellom system- og samhandlingsmøter. [Samhandlingsmodellen](#) på kommunens hjemmeside gir oversikt over kommunes tre nivå (kommunenivå, tjenestenivå og individnivå) og hvilke rutiner og planer, tjenestetilbud og samhandling som hører til på hvilket nivå.

På systemmøtene er tema generelle problemstillinger, fagteam, organisering oa, mens samhandlingsmøtene er rettet inn mot barnet og/eller familie. Kommuneledelsen er deltaker på møter på kommunenivå, mens ledere og ansatte i virksomhetene deltar i møter på tjenestenivå. Vi er ikke gjort kjent med at det foreligger særskilte samarbeidsavtaler mellom noen av tjenesteområdene, som eksempel barnevern – skole.

Oppvekstteam for barnehage er et møte på tjenestenivå. Her deltar barnehagestyrer, pedagogisk leder, barnevern, PPT og helsesøster. Tema på møtene kan være både systemsaker og enkeltbarn/familier. Dersom det er sak på individnivå får foresatte anledning til å delta, alternativt at drøftingen blir gjennomført med foresattes samtykke. Barnehager kan melde inn saker/problemstillinger til drøfting. Teamet har møtet en gang i halvåret. Skole har tilsvarende *oppvekstteam*. Her deltar rektor, inspektør eller sosiallærer, barnevern, PPT og helsesøster. I tillegg har skole og helsesøster egne møter hvor tema kan omhandle situasjoner rundt

enkeltelever, eller generelle utfordringer som skolen har. Skolen kan melde inn saker/problemstillinger til drøfting.

Kommunen har også *utviklingsmøter for virksomhetsledere i barnehage og skole*, hvor søkelyset er rettet mot system for kvalitet. Her deltar barnehagestyrere, rektorer, rådgivere innen oppvekst, PPT og kommunalsjef for oppvekst.

Det er i ulike dokument oppgitt at BTI utgjør en viktig del av kommunens satsing på tverrfaglig innsats. Ifølge *Kvalitetsmelding for 2021 – barnehagane, skulane og SFO i Suldal*, er BTI-team opprettet i to soner²⁸ for på den måte legge til rette for at laget rundt barnet blant annet skal få økt kjennskap til hverandre. Teamet skal jobbe temabasert på systemnivå og diskutere ulike problemstillinger, fag, miljø, tendenser osv. Deltakerne er barnehagene, skolene, PPT, helsestasjonene, barne- og familieteam og barnevern. Vi blir fortalt at det arrangeres et BTI-team hvert halvår.

BTI-modellen regulerer i stor grad ansattes handlinger fra uro til tiltak, samt når og hvordan ulike instanser skal samarbeide. Tilgangen til flyten i arbeidet og verktøy i denne forbindelse er tilgjengelige på kommunens hjemmeside.

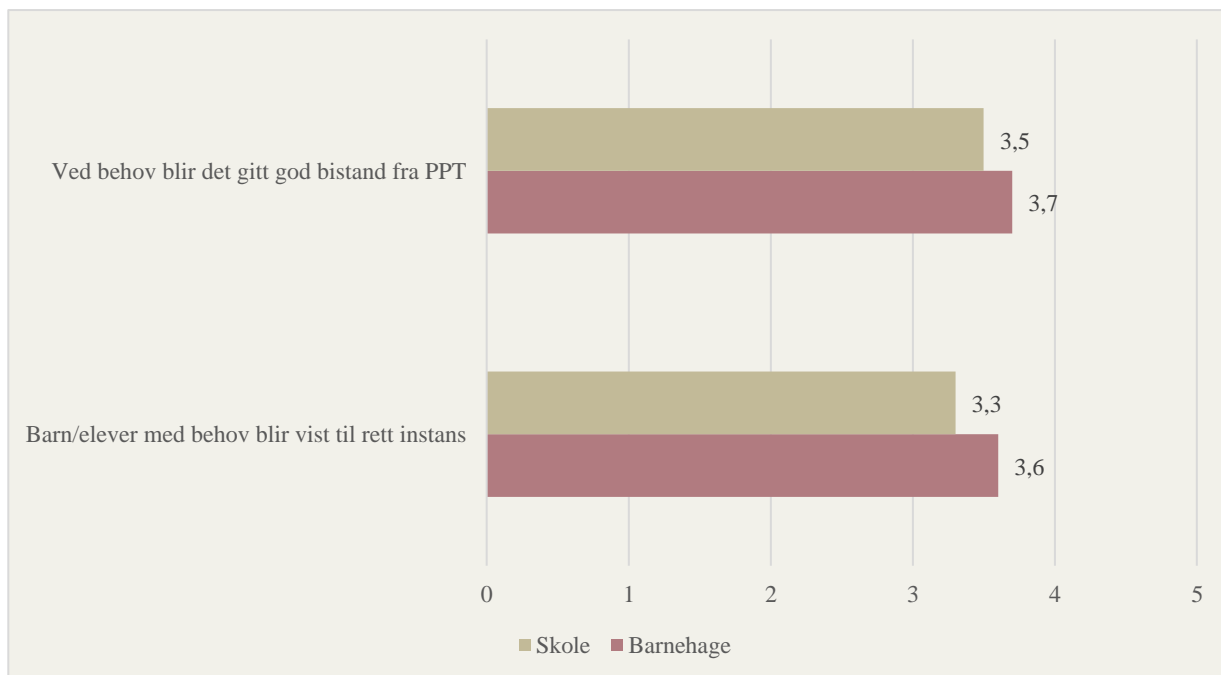
Kommunen har også en egen plan for samarbeid og sammenheng i overgangen mellom barnehage-skole/SFO og Suldalsskolen sin plan for trygt og godt skolemiljø. Her fremgår hva barnehage- og skole skal gjøre, når det skal gjennomføres og hvordan.

4.5 HVA SIER BARNEHAGE OG SKOLE OM SAMARBEIDET?

I spørreundersøkelsen ble de ansatte bedt om å ta stilling til hvor enige de var i noen påstander om samarbeid i bekymringssaker. Resultatet er illustrert i figuren under hvor vi har sammenstilt svarene fra barnehage og skole.

²⁸ Barnehager, skuler og øvrige tjenester til barn og unge er delt i to team.

Figur 18: Hvor enig er de ansatte i barnehage og på skolene, i følgende påstander om samarbeidet i bekymringsaker i skolen? Skala fra 1 (helt uenig) til 5 (helt enig). (N=54)

Kilde: Spørreundersøkelse

Her ser vi noe ulik opplevelse i barnehage og skole, hvor barnehagene er mer enig i at barn får hjelp fra rett instans, enn det skolene er. 49 prosent av barnehagerespondentene er verken *enig* eller *uenig* i påstanden om at barn blir henvist videre til rett instans, mens 49 prosent er *enige*. Av skoleansatte svarer ca. 21 prosent av respondentene at de er *uenige* i påstanden om at elever med behov blir henvist videre til riktig instans, mens ca. 41 prosent er *enige*.

Vi ser også en ulik opplevelse i bistand fra PPT, om enn ikke så stor. Barnehagene er mer *enige* i at de får god bistand enn det skolene er.

Her ser vi noe ulik opplevelse i barnehage og skole, hvor barnehagene er mer enig i at barn får hjelp fra rett instans, enn det skolene er. Vi ser også en ulik opplevelse i bistand fra PPT, om enn ikke så stor. Barnehagene er mer enige i at de får god bistand enn det skolene er.

Barnehage og skoles noe ulik opplevelse av bistanden de får fra PPT, forklares fra PPTs side med en kultur som sitter litt fast i skolen. Tidligere ble PPT koplet på for å løse utfordringene til enkelteleven, mens PPTs oppmerksomhet i dag er mer rettet mot læringsmiljøet som utfordring – og innsatsen er derfor mer rettet mot miljøet og ikke enkelteleven. Forventningsavklaringer og manglende rolleforståelse kan derfor gi opplevelse av mangelfull bistand. Samtidig viser de intervjuede fra PPT til at det å være lærer i dag handler om mer enn undervisning, noe som krever tid og kompetanse til å også jobbe med det sosioemosjonelle.

I intervju med barnehagene får vi opplyst at de har god dialog og godt samarbeid med flere av støttetjenestene i kommunen. De viser til særlig god dialog med helsestasjonen, og oppgir lav terskel for å ta kontakt for råd og veiledning. Dette mener de er gjensidig – at det er lav terskel også for helsestasjonen å ta kontakt med barnehagene. Relasjonen med ansatte på helsestasjonen blir av barnehagene påpekt nyttig i arbeidet med tidlig oppdagelse og tidlig innsats. Barnevnevernet blir vist til som mindre tilgjengelige, noe barnehagene forklarer med høyt arbeidspress i barnevern. Det gjør at det ikke alltid er like lett å ta kontakt med tjenesten for råd og veiledning. De viser til god erfaring i tidligere samarbeid med barne- og familieteam. Sistnevnte oppleves som et viktig bidrag til sosialrådgiveres og helsesykepleiernes kompetanseheving innen psykisk helse. Samarbeidet med barne- og familieteamet oppleves som positivt. Ansatte sier at de vet at teamet kan være en ressurs dersom det trengs. Vi blir derimot fortalt at det ikke er uttalt mulighet for løpende dialog med barne- og familieteamet, noe som gjør at skole ikke opplever rom for umiddelbare drøftinger med teamet. Stølane barnehage forteller at de har brukt barne- og familieteam i noen av sakene deres, hvor de opplever at samarbeidet skaper en god samhandling rundt barnet.

Intervjuede fra Sand skule påpeker samarbeidet med de ulike støttetjenestene som veldig varierende og at de har ulike erfaringer i samarbeidet. Støttetjenestene som fra skole oppgis som mest brukt er PPT, helsesykepleier, logoped, synspedagog og barnevnevernet. Vi blir også fortalt at skolene bruker BUP, men at de ikke oppleves som veldig tilgjengelig.

Vi har tidligere i rapporten sett på hvorvidt ansatte i barnehage og skole handler ved oppstått bekymring og om barn blir henvist til støtteinstanser tidsnok. Barne- og familieenheten opplever variasjon i alvorlighetsgraden i sakene som blir meldt inn til dem. Noen saker kan være komplekse og har foregått over flere år, hvor det er flere instanser involvert. De opplever også at det i noen tilfeller brukes litt lenger tid med å avdekke behov for bistand fra andre. Dette tror de handler om erfaring og utdanning. Her trekkes også frem at små forhold og kjennskap til hverandre kan føre til at ting tar lenger tid før det koples på hjelp/støtte.

Både barnehagene og skolene har en egen kontaktperson/spesialpedagog i PPT. Begge instansene uttaler at denne er lett ta kontakt med dersom det skulle oppstå noe. Det er faste møter kontaktpersonen en gang i måneden. Møtene avholdes i barnehagen og på skolen. Barnehageansatte mener at dette samarbeidet gir både dem og PPT mulighet til å spør om- og motta råd og veiledning direkte fra hverandre, de kan samarbeide om observasjoner av barnet, og planlegge og iverksette tiltak tidligst mulig for å forebygge vansker. Også skolene opplever at ordningen med fast kontaktperson som er fysisk til stede på skolene, gjør PPT lett tilgjengelige for drøftinger.

Sand skule viser til god dialog med helsesykepleier og barnevern, mens Erfjord skule opplever at begrenset kapasitet hos skolens helsesykepleier grunnet pågående videreutdanning, utfordrer den løpende dialogen. De intervjuede opplever likevel at den dialogen de har er god. Barnevern oppleves som mindre synlig og ingen lavterskel/åpen dialog med mindre samarbeidet er utløst av en meldt bekymring.

Vi blir fortalt at barn med enkeltvedtak utløser ekstra midler/ressurser til tidlig innsats i form av en ressurspedagog, hovedsakelig i deltidsstilling. Ressurspedagogen skal rette innsatsen mot barn med tiltak, men også jobbe generell forebygging og tidlig innsats i barnehagen. Intervjuede i begge barnehagene erfarer ressurspedagogen som svært nyttig, da denne gjerne bistår i drøftinger knyttet til eventuelle bekymringer både på system- og individnivå.

Som også tidligere nevnt blir stafettloggen i varierende grad brukt, hvorpå både skole og barnehage påpeker at de kan bli bedre. Det påpekes også utfordrende at ikke loggen brukes av alle. Eksempelvis forteller ansatte i PPT at de ytterst sjeldent tar i bruk loggen.

Alle intervjuede i barnehage og skole anser derimot stafettloggen som et godt verktøy ved overføringer, som eksempel i overgang fra barnehage til skole, og mener derfor at det hadde vært optimalt dersom alle brukte det.

4.6 STØTTETJENESTENES OPPLEVELSE AV SAMARBEIDET

4.6.1 BARNE- OG FAMILIETEAM

Barne- og familieteam er et lavterskel-tilbud til barn, ungdom og foreldre som har utfordringer på ulike områder i livet, og som trenger en annen type hjelp enn det helsestasjonen har mulighet til å gi. Du trenger ingen henvisning fra lege, for å kunne ta i bruk tilbudet. Her tilbys råd og veiledning til foreldre, familiesamtaler, samtaler med barn og unge, samarbeid med andre aktuelle tjenester eller hjelp til å komme i kontakt med andre tjenester og foreldreveiledningskurs.

Barne- og familieteam viser til faste samarbeidsmøter med helsestasjon og barnekoordinator. Dette som tiltak for å sikre gode overganger for elever. De har faste møter med NAV og legekantoret, samt har en plattform for samarbeid med helsestasjon og PPT hver femte uke. Tema her er blant annet rolle- og forventningsavklaringer og tverrfaglig samarbeid. Det forsøkes å få til faste møter med BUP, noe som har vært utfordrende. Dette er ikke på plass.

Barne- og familieteam opplever at samarbeidet på tvers er noe utfordrende. De tror at dette kan handle om lite trening, og manglende kontinuitet ved at noen slutter og nye begynner. Her stilles også spørsmål til om det snakkes om de rette tingene når en er samlet. Det oppleves også en forskjell i samarbeid om saker som har koordinator og de som ikke har koordinator, hvor sistnevnte er mindre strukturert. Saker med koordinator er som regel mer krevende, hvor oppfølgingen strekker seg over lenger tid. Barne- og familieenheten mener at en tydeliggjøring av roller og mandat kan bidra til bedre samarbeid på tvers.

Vi blir fortalt at barne- og familieteam har opparbeidet et samarbeid med barnehagene, hvor de er til stede under et foreldremøte og informerer om det arbeidet barne- og familieteam gjør. Eksempelvis er det barne- og familieteam som står ansvarlig for kursing i Circle of Security

Parenting (COS). Deltakelse på foreldremøtet og et ellers godt samarbeid med barnehagene, gjør at får formidlet innholdet i kurset, og på den måte får rekruttert kursdeltakere/foreldre.

Stafettloggen vises til som veldig fin, men at det gjelder å bruke den.

4.6.2 PEDAGOGISK PSYKOLOGISK TJENESTE

Indre Ryfylke PPT (Pedagogisk Psykologisk Tjeneste), er en interkommunal tjeneste for Sauda og Suldal, med kontorer i begge kommunene. PPT gir råd og støtte til skoler og barnehager i arbeid med tilrettelegging for inkludering og oppfølging av barn og elever som har særskilt behov. PPT er organisert med en fast kontaktperson til den enkelt barnehage, skole og oppvekstsenter. PPT-kontakten har faste møtetider i hver barnehage og skole.

PPT sier de har inntrykk av at barnehagene er gode på tidlig innsats, og vises i dette til få barn med sakkyndig vurdering. Skolenes arbeid oppfattes mer varierende. Her trekkes frem at enkelte skoler har vært gjennom flere rektorbytter, noe som gjør at tidlig innsatsrutiner knyttet til lese- og skrivekurs ikke har vært på plass. Sand skule blir i dette trukket frem som den skole hvor mye av dette er på plass, mens Erfjord blir sagt er godt på vei.

Vi blir fortalt at PPT i fjor ble involvert i Sand skules arbeid med resultatene fra de nasjonale prøvene og andre kartleggingsprøver. På den måte blir PPT tidlig involvert i vurdering av hvilke elever som kan være aktuelle for videre testing, som for eksempel en Logos-test²⁹, eller elver som bør meldes inn til intensivt lese-, skrive- eller regne kurs. Dette mener de er et lavterskeltiltak som kan redusere antall henvisninger fra skole. Også de andre skolene i kommunen ønsker å få til et slikt samarbeid.

PPT mener at samarbeid med kommunen har bidratt til at de sakene som nå blir henvist til dem, er de rette sakene. Det vises i dette til rutiner for uro/bekymring som krever drøfting i ressursteam, pedagogisk analyse og iverksetting av tiltak som må få virke i 8-10 uker før henvisning til PPT. At enkelte saker blir henvist litt sent, handler heller om at foreldrene ikke har ønsket henvisningen på et tidligere tidspunkt.

Det påpekes at implementering av pedagogisk analyse i skole og barnehage er viktig for å kunne si noe om treffsikkerheten av tiltak. Verktøyet hjelper med å belyse alle sider av saken/uroen slik

²⁹ Logos-test er et digitalt verktøy for kartlegging av lesevaner og diagnostisering av dysleksi. For å kunne benytte Logos, må man være sertifisert.

at en i størst mulig grad kan treffe med rett tiltak. Det er en forventning at tiltak evalueres. Om PPT er med på denne evalueringen varierer fra skole til skole.

Utover kontaktpersonens faste møtepunkt med skole og barnehage, trekkes BTI-forum frem som arena for å jobbe lik praksis og samme språk. Vi blir også fortalt at det er jobbet med å få til bedre dialog med helsesykepleiere særlig det siste året, noe de mener har bidratt til bedre samarbeid. Hver femte uke gjennomføres et tverrfaglig samarbeidsmøte hvor helsestasjon, barne- og familien og PPT er representert. Dette menes å ha en positiv effekt på samarbeidet på tvers, men det påpekes en fortsatt lang vei å gå.

Stafettloggen opplyses å bli brukt ytterst sjelden av PPT. Det fortelles om frustrasjon fra særlig skole, som opplever at loggføringen bidrar til merarbeid. Stafettloggens overgang til nytt system³⁰ menes å ha bidratt til at flere har sluttet med loggføringen. De som bruker det, bruker det derimot flittig og i tråd med intensjon.

4.6.3 VURDERINGER

Samarbeid på tvers er utgjør en viktig ressurs i arbeid med tidlig oppdagelse og rett hjelp tidlig, men vil i stor grad handle om kjennskap- og tilgang til støttetjenesters kompetanse. Dette fordrer samarbeidsarenaer hvor flere instanser, som har barn og unge som sin målgruppe, treffes. Samhandling og kompetansedeling innad i de ulike tjenesteområder, samt kjennskap og kunnskap om hva andre tjenesteområder kan bidra med, er derfor essensielt i arbeid med tidlig innsats. Samarbeid med andre er av den grunn viktig uavhengig av om barnet har en vedtaksfestet rett til oppfølging eller ikke. Barnehagens samarbeid med andre kommunale tjenester er hjemlet i lov eller forskrifter og fremgår som sterke anbefalinger i retningslinjer. Samme gjelder andre tjenesters samarbeid med barnehagen.

Slik vi vurderer har kommunen lagt godt til rette for at laget rundt barnet kan blir kjent med hverandre gjennom overordnede strategier, ulike felles møtearena, og faktisk implementering av BTI. Handlingsveilederen til BTI er lett tilgjengelig på kommunens hjemmeside og peker retning for når og hvem som skal/kan involveres ved bekymring. I dette er det blant annet utarbeidet et systematisk forløp og prosess før en eventuell henvisning til PPT eller andre aktuelle. Dette oppfattes å være kjent for de som er intervjuet. Stafettloggen, som samhandlingsverktøy i arbeid

³⁰ Her kan nevnes at på det tidspunktet som intervjuene ble foretatt (høsten 2022), byttet kommunen stafettlogg-leverandør og bruken var satt på vent. Stafettlogg med ny leverandør skal være på plass til nyåret 2024.

med bedre tverrfaglig innsats, blir derimot ikke brukt av alle og utgjør derfor ikke den sikkerheten som kommunen har lagt til rette for i det tverrfaglige arbeidet. Formålet med stafettloggen er å forenkle den profesjonelle samhandlingen som oppstår mellom de ulike faggruppene og gi barnet/foreldrene best mulig oversikt i egen sak. Alle beslutninger som blir tatt i forhold til barnet, skal være dokumentert i stafettloggen og derav tilgjengelig for alle aktuelle parter, også foreldrene. Slik det er i dag fungerer ikke stafettloggen etter intensjon.

Ifølge kommunens hjemmeside er stafettloggen implementert og aktivt i bruk i arbeidet med tverrfaglig innsats hos alle virksomhetene. Dette understøttes ikke av funn i denne undersøkelsen. Både spørreundersøkelse og intervju indikerer at BTI-modellens tilgjengelige verktøy og rutiner i varierende grad blir brukt. Vi er derfor av den oppfatning at flere ansatte ikke har tilstrekkelig kompetanse til å forstå og bruke samarbeidsstrukturen, eller kompetanse til å utføre oppgavene som ligger innenfor de ulike prosessene i modellen. Dersom modellen skal representere kommunes samarbeidsstruktur bør det vurderes hvorvidt det skal settes et minstekrav til bruk og om det skal iverksette en ny opplæringsrunde.

Skolene er stort sett fornøyde med samarbeidet med hvordan samarbeidet med de ulike støttetjenestene fungerer. Samarbeidet med PPT beskrives som godt med lav terskel for kontakt, hvor kontaktpersonen opplever å være tett på. Kontaktpersonens faste tilstedeværelse i både skole og barnehage vurderes som et viktig tiltak for samarbeidet på tvers. Samarbeidet oppfattes satt i system, som per i dag er i ferd med å utvides, eksempelvis gjennom PPT sin deltakelse i gjennomgang/analyse av nasjonale prøver og andre kartlegginger. Dette vurderes som et positivt tiltak, som både kan bidra til tidlig oppdagelse, større forståelse for hverandres mandat og kompetanse, og med det bedre og mer effektivt samarbeid.

Forløp og prosess før henvisinger til PPT oppfattes å være godt kjent for de barnehageansatte. Barnehagene erfarer også et godt samarbeid med helsestasjonen, mens støttetjenestene barnevern og barne- og familieteam oppleves mindre tilgjengelig. Samarbeidet mellom PPT og skole/barnehage oppfattes å være godt regulert i rutiner, som langt på vei er innrammet av PPTs tilstedeværelse. Intervjuer med skole og barnehagenes samarbeidende instanser tyder derimot på at det ligger et uløst potensial i samarbeidet med andre, hvor samarbeidet ikke i samme grad er regulert av rutiner. Her kan være hensiktsmessig å vurdere hvorvidt det skal utarbeides samarbeidsavtaler mellom enkelte instanser, eksempelvis mellom skole/barnehage og barn- og familieenheten, som et tillegg til den informasjonen som ligger tilgjengelig i BTI-modellen. Vi antar at større fokus på nettopp tverrfaglig samarbeid, rolleforståelser og ulike handlingsrom i allerede etablerte fora, på sikt vil bidra til mer og bedre samarbeid. Her handler også om øving og erfaring.

4.6.4 ANBEFALINGER

Vi anbefaler kommunen å:

- Vurderer hvorvidt det skal utarbeides samarbeidsavtaler mellom skole/barnehage og viktige støtteinstanser
- Sikre at rutiner for samarbeid blir tatt i bruk – i det vurdere revitalisering av BTI-modellen

VEDLEGG

Skriftlige kilder

- Barnehageloven med forskrifter
- Opplæringsloven med forskrifter
- Barnevernsloven
- Statistikk fra SSB, Utdanningsdirektoratet og Suldal kommune
- Strategi for overgang heim – barnehage, Suldalsbarnehagane - Rammeplanen
- Strategi for inkluderende fellesskap i barnehage og skule, Suldal kommune 2021-2025
- Strategi for utvikling og kompetanse, Suldalsbarnehagane 2020/2021
- Kompetanseplan – Skule og SFO i Suldal 2021/22
- Plan for samarbeid og samanheng i overgangen mellom barnehage – skule/SFO
- Suldalskulen plan for trygt og godt skulemiljø
- Suldal kommunes nettside
- Meld. St. nr. 21 (2016-2017) Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen
- Meld. St. nr. 6 (2019-2020) Tett på – tidlig innsats

Muntlige kilder

- Sand barnehage
 - Enhetsleder
 - Ansatt:
 - En barnehagelærer: 50% faglig leder, 50% pedagog
- Stølane barnehage
 - Styrer
 - Ansatt:
 - En pedagogisk leder
- Erfjord skule
 - Rektor
 - Ansatte:
 - To kontaktlærere
- Sand skule
 - Rektor
 - Ansatte:
 - En allmennlærer ansatt som ressurspedagog
 - En vernepleier ansatt som ressurspedagog
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)
 - Leder
 - Ansatt
 - En rådgiver/fagleder

- Barne- og familieteam
 - Enhetsleder Suldal
 - Fagleder psykisk helse inkl. barne- og familieteam